

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

The Development of a Proactive Academic Guidance Process for Further
Education of the Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phetchabun Rajabhat University

จารุวรรณ กองสี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ปี พ.ศ.2569

รหัสโครงการวิจัย 210236

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

The Development of a Proactive Academic Guidance Process for Further
Education of the Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phetchabun Rajabhat University

จากรุวรรณ กองสี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิสิษฐกุล แก้วงาม

รองคณบดีฝ่ายวิจัย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทุนอุดหนุนประเภททุนวิจัยสถาบัน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่าจากคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ตลอดจนความร่วมมือและความช่วยเหลือจากหลายฝ่ายที่เวลาให้คำปรึกษาอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้ อันเป็นกำลังสำคัญในการทำให้การวิจัยบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จารุวรรณ กองสี

20 กุมภาพันธ์ 2569

ชื่องานวิจัย	การพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
	The Development of a Proactive Academic Guidance Process for Further Education of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University
ผู้วิจัย	จารุวรรณ กองสี
หน่วยงาน	สำนักงานคณบดี (ฝ่ายวิชาการ) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุก พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบดิจิทัลให้ครูแนะแนวทาง Line / Facebook มากที่สุด และต้องการให้จัดกิจกรรม Workshop ให้เด็กทดลองเรียนจริง (Open House สัณจร) จัดทำอินโฟกราฟิกสรุป “อาชีพหลังเรียนจบ” ที่ชัดเจน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจง่าย เน้นความเร็ว (วิดีโอสั้น/Infographic) ทันสมัย และเป็นปัจจุบันเพื่อส่งข้อมูลประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัลให้ครูแนะแนว Line, Facebook, TikTok อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้บุคลากร/เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในรูปแบบการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ โดยจัดให้มีการอบรมการออกแบบสื่อ กิจกรรมอบรมเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ มากขึ้น และจัด Roadshow ควบคู่กับการให้รุ่นพี่ทำ Content ลง TikTok เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างสูงสุด

คำสำคัญ : แนะนำการศึกษาเชิงรุก, มหาวิทยาลัย, การพัฒนากระบวนการนโยบาย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

The objective of this research was to The Development of a Proactive Academic Guidance Process for Further Education of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University. Utilizing opinion surveys on proactive guidance development, the study found that high school students, guidance counselors, and university academic staff prioritized receiving digital PR materials through Line and Facebook. Key findings indicate a strong demand for hands-on workshops (Mobile Open House) and clear infographics summarizing "Career Paths after Graduation." To optimize outreach, the Faculty should produce concise, modern, and up-to-date digital content, such as short videos and infographics, and distribute them consistently via Line, Facebook, and TikTok. Furthermore, the university should promote professional development for academic staff through media design workshops. Implementing roadshows in conjunction with student-led TikTok content creation is recommended to maximize organizational benefits and engagement.

Keywords : Proactive Academic Guidance, University, Policy Process Development

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดงานวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ความหมายของ “การแนะแนว” และ “การแนะแนวเชิงรุก”	4
จิตวิทยากับการแนะแนว	10
แนวปฏิบัติ “งานแนะแนว” มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
3 วิธีดำเนินการวิจัย	26
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
การสร้างเครื่องมือวิจัย	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	33
สรุปผลการวิจัย	33
อภิปรายผล	34
ข้อเสนอแนะ	35
บรรณานุกรม	36
ประวัติผู้วิจัย	38

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ สถานภาพ อายุ	29
2	ค่าเฉลี่ยการประเมินความคิดเห็นของการเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	30
3	ค่าเฉลี่ยการประเมินความคิดเห็นของความต้องการและความคาดหวังต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	31
4	ค่าเฉลี่ยการประเมินความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	31

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดงานวิจัย	2
2	โครงสร้างสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน	16

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564) รายงานข้อมูลปี 2563 ชี้ว่าเด็กไทยมีอัตราการเข้าเรียนชั้นประถมอยู่ที่ 88% ชั้นมัธยมต้นอยู่ที่ 69.4% ชั้นมัธยมปลายอยู่ที่ 60.6% และมหาวิทยาลัยอยู่ที่ 28.4% ในระดับมหาวิทยาลัย เด็กยากจน 10% ล่างสุดของประเทศ มีโอกาสเข้าเรียนเพียงแค่ 7.7% เท่านั้น ขณะที่เด็กร่ำรวย 10% บนสุดของประเทศ มีโอกาสเข้าเรียนมากถึง 65.5% หรือแตกต่างกันกว่า 8.5 เท่า

อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (2566) ชี้ว่า มหาวิทยาลัยในประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก เนื่องจากมีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนลดน้อยลง อันเป็นผลมาจากอัตราการเกิดของไทยลดลงอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ในไทยยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการลงทะเบียนเรียนตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ โดยแม้ว่ามหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนได้จัดให้มีการลงทะเบียนรับนักศึกษา 3-5 รอบ แต่ก็ยังไม่สามารถรับสมัครนักศึกษาได้ตามจำนวนที่ต้องการ โดยปัจจุบัน ตลาดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยนั้นยังคงค่อนข้างจำกัด โดยมีมหาวิทยาลัยประมาณ 200-300 แห่งที่รับนักศึกษาได้น้อยกว่าจำนวนที่สามารถรับได้ต่อปี การที่จำนวนนักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยลดลงอย่างต่อเนื่องนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนอาจจะต้องดิ้นรนมากขึ้นเพื่อความอยู่รอดในช่วง 5 ปีข้างหน้า หากทางมหาวิทยาลัยไม่สามารถปรับตัวได้ และท้ายที่สุดอาจจะนำไปสู่การควบรวมกิจการ หรือปิดตัวลง นอกจากนี้ ไทยยังเผชิญกับอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยหากย้อนไปเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ไทยมีเด็กเกิดใหม่มากกว่า 1 ล้านคนต่อปี แต่ปัจจุบันจำนวนเด็กเกิดใหม่ลดลงถึงครึ่งหนึ่งมาอยู่ที่ระดับ 500,000-600,000 คนต่อปี โดยในปี 2564 ไทยมีเด็กเกิดใหม่เพียง 544,000 คน ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดในรอบ 60 ปี

ระบบสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ (2568) รายงานข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษา 3 ปีย้อนหลัง (ปีการศึกษา 2566 – 2568) พบว่า ในปีการศึกษา 2568 แม้นักศึกษาภาคปกติสมัครเข้าศึกษาต่อเพิ่มขึ้น แต่ยังมีอัตราที่น้อย คือเพียงราว 3-4 % โดยในส่วนของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีอัตราผู้สมัครเรียนเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ก็อยู่ในระดับ ราว 2-3 % คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในฐานะหน่วยงานทางการศึกษาที่มีบทบาทในการสร้างองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำเป็นต้องปรับกระบวนการแนะแนวให้มีความทันสมัย เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองในปัจจุบัน โดยเฉพาะการแนะแนวในเชิงรุก (Proactive Guidance) ซึ่งหมายถึง การวางแผนเชิงกลยุทธ์และลงมือดำเนินการแนะแนวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ไม่รอให้ผู้เรียนมาขอรับคำแนะนำเอง จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาและยกระดับกระบวนการแนะแนวให้มีความเป็นเชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้สามารถตอบโจทย์ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ดังนั้นการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จะเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มอัตราการสมัครเข้าศึกษาต่อ อันจะส่งผลดีต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

พัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้พื้นที่โรงเรียนในเขตบริการจังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิจิตร และมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุก มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

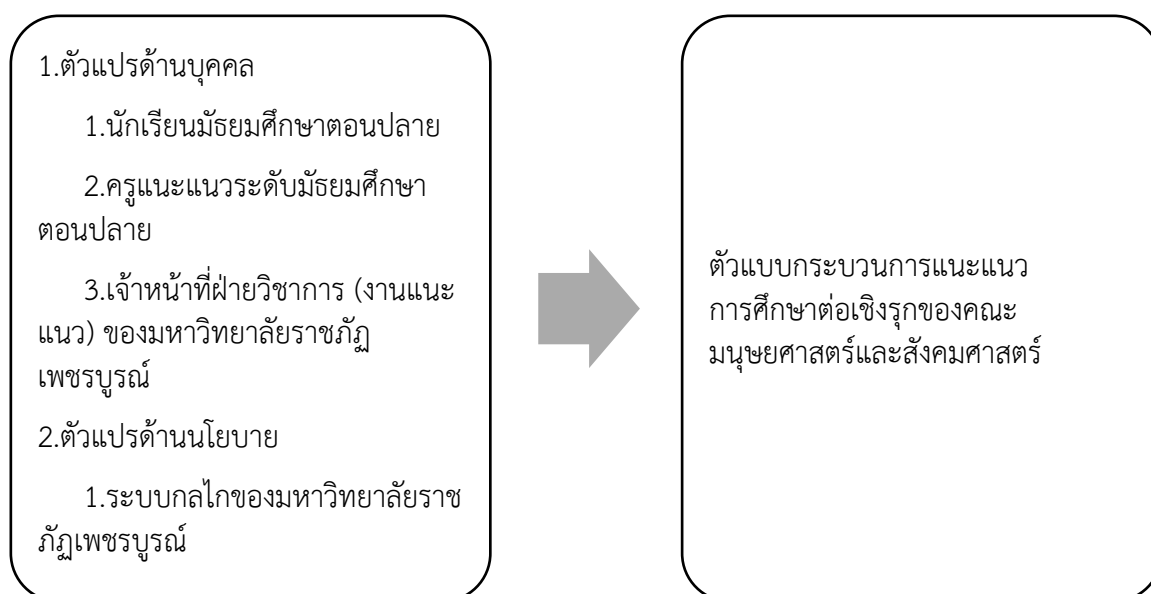
1. ตัวแปรด้านบุคคล ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ(งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2. ตัวแปรด้านนโยบาย ได้แก่ ระบบกลไกของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และเก็บข้อมูลในการวิจัยระหว่างวันที่ 21 มีนาคม 2568 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2569

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

แนะแนวการศึกษาเชิงรุก หมายถึง กระบวนการให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางการเรียนหรือการพัฒนาอาชีพที่ไม่รอให้ผู้เรียนมาขอคำปรึกษาเอง แต่ผู้แนะแนว (เช่น ครูแนะแนว อาจารย์ หรือผู้ให้คำปรึกษา) เป็นฝ่าย เข้าหา ผู้เรียนก่อน เพื่อประเมินสถานการณ์ วิเคราะห์ศักยภาพ และให้คำแนะนำที่เหมาะสมล่วงหน้า

มหาวิทยาลัย หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพ ขั้นสูงหลายสาขาวิชา หรือหลายกลุ่มสาขาวิชา เพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา และประกาศนียบัตรบัณฑิตแก่ผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งดำเนินการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

การพัฒนากระบวนการนโยบาย หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์และปรับปรุงขั้นตอน วิธีการ และกลไก ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดระบบการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนในการศึกษาต่อได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของกระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2. กระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าโดยสรุป และเสนอเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของ "การแนะแนว" และ "การแนะแนวเชิงรุก"
2. จิตวิทยากับการแนะแนว
3. แนวปฏิบัติ "งานแนะแนว" ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
4. แนวคิดการพัฒนานโยบาย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาประเทศชาติและสังคมให้ยั่งยืน ก็คือ การพัฒนาคนเพราะคนคือผู้สร้างและพัฒนาสิ่งต่าง ๆ การสร้างคนที่มีประสิทธิภาพไม่สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาอันสั้น เพราะการขัดเกลาหล่อหลอมคนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องใช้เวลานานและต้องดำเนินการโดยการให้การศึกษา การจัดการศึกษาของชาติจึงกำหนดระยะเวลาการศึกษานานนับ 10 ปี นักวิชาการเชื่อว่าการศึกษา คือ การพัฒนาความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทำให้บุคคลมีศักยภาพสูงสุด แต่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้การพัฒนาเยาวชนไม่บรรลุตามผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวัง การดูแลช่วยเหลือให้เยาวชนมีคุณภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูผู้ซึ่งมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน การแนะแนวเป็นศาสตร์หนึ่งที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ ดังนั้น ครูทุกคนจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียน

ความหมายของการแนะแนวและการแนะแนวเชิงรุก

คำว่า “การแนะแนว” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Guidance” โดยแฟรงค์ พาร์สัน (Frank Parsons) ผู้ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งวงการแนะแนวเป็นผู้ใช้คำนี้เป็นคนแรกเมื่อปี ค.ศ. 1908 และได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายประการ ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันบ้าง แต่โดยภาพรวมแล้วจะมีสาระสำคัญเหมือนกัน เนื่องจากคำว่า “Guidance” มาจากรากศัพท์ว่า “Guide” ซึ่งมีความหมายว่า การชี้ช่องทาง หรือการบอกทางให้ คำจำกัดความที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้อธิบายความหมายของการแนะแนวไว้มีดังนี้

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2551, น. 56) ให้ความหมายของการแนะแนวว่าหมายถึงกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนา และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีบทบาทเต็มที่ในการเรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพสามารถจัดการกับชีวิตตนอย่างชาญฉลาด และมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการแนะแนว

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2554, น. 4) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นบริการที่จัดขึ้น เพื่อช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องและเฉลียวฉลาด การแนะแนวถือหลักว่า ผู้แนะแนวเพียงแต่แนะแนวทางหรือชี้ช่องทางให้เท่านั้น ผู้รับการแนะแนวจะเป็นผู้ตัดสินใจแก้ปัญหาเองตามความสนใจ ผู้แนะแนวจะใช้กลวิธีและเครื่องมือต่าง ๆ เข้าช่วย เพื่อให้ผู้รับการแนะแนวเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง เข้าใจปัญหาของตนเอง มองเห็นลู่ทางแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจได้เอง ผู้แนะแนวจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงช่วยให้ผู้รับการ

แนะแนวสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเท่านั้น ส่วนการเลือกวิธีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของผู้รับการแนะแนว

อัครา เอิบสุสิริ (2556, น. 196) กล่าวว่า การแนะแนวหมายถึงกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และวางแผนชีวิตได้อย่างฉลาด โดยพัฒนาตนเองให้เติบโตเต็มศักยภาพและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่าต่อสังคม

คลิฟฟอร์ด ดี โฟรชลิค (Clifford D. Frochich, 1958, p. 4) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกทางชีวิตของตนเองบนพื้นฐานแห่งวิถีประชาธิปไตย

มิลเลอร์ (Miller, 1976 p. 13) อธิบายว่าการแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลวางแผนอนาคตและตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม

เชิร์ท เซอร์ และสโตน (Shertzer and Stone, 1980, p. 63) กล่าวว่า การแนะแนวไม่ใช่เป็นการให้ข้อเสนอแนะ การแนะนำ หรือการควบคุม แต่เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง จัดการ ขยายและปรับปรุงกิจกรรม หรือพิธีกรรม ตลอดจนบุคลิกภาพของตนเองให้ดีขึ้น

จากความหมายของการแนะแนวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการแนะแนวได้ว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักและเข้าใจตนเอง และสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เรียนรู้การปรับตัวและวางแผนชีวิตได้อย่างเหมาะสม รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

เมื่อพิจารณาความหมายของการแนะแนวดังกล่าวจะพบว่า การแนะแนวสามารถให้ความหมายได้ 3 นัยด้วยกัน คือ

1. **ความหมายตามรูปศัพท์** การแนะแนว หมายถึง “การชี้แนะ การชี้ช่องทางให้การบอกแนวทางให้เพื่อช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาตัดสินใจได้ แต่ไม่ใช่การแนะนำ (Advise)” เพราะการแนะนำนั้นผู้ให้ความช่วยเหลือจะทำหน้าที่เป็นผู้เลือก หรือทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจให้ ส่วนการแนะแนวนั้น ผู้ให้ความช่วยเหลือหรือนักแนะแนวไม่ได้ ทำหน้าที่เป็นผู้เลือกหรือทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจให้ แต่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ แล้วให้ผู้ที่มีปัญหาทำหน้าที่เลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง” (พนม ลิ้มอารีย์, 2548, น. 3)

2. **ความหมายในแง่กระบวนการ (Process)** การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและโลกของตน

จากความหมายของการแนะแนวในแง่กระบวนการนี้มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาอยู่ 4 ประเด็น คือ ประการแรก กระบวนการ (Process) หมายถึง ปรากฏการณ์ซึ่งแสดงการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และคำว่ากระบวนการแสดงให้รู้สึกว่า การแนะแนวมิใช่เหตุการณ์เดียว แต่เกี่ยวข้องกับชุดของการกระทำหรือลำดับขั้น ซึ่งก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ สู่เป้าหมาย

ประการที่สอง การช่วยเหลือ (Helping) หมายถึง การช่วย การอนุเคราะห์ การสงเคราะห์ การให้ประโยชน์ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ (Helping Occupations) เป็นจำนวนมาก เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ ต่างมีวัตถุประสงค์สำคัญอยู่ที่การป้องกัน (Prevention) การซ่อมเสริม (Remediation) และการเยียวยาแก้ไข (Amelioration) ความยุ่งยากและความยากลำบากของมนุษย์

ประการที่สาม บุคคล (Individuals) หมายถึง ผู้เรียนที่อยู่ในสถานศึกษา และยิ่งไปกว่านั้น การแนะแนวจัดว่าเป็นการช่วยเหลือที่จัดให้กับผู้เรียนปกติ (Normal) ซึ่งต้องการความช่วยเหลือ สำหรับพัฒนาการที่เป็นปกติ

ประการสุดท้าย การเข้าใจตนเองและโลกของตน (Understand Themselves and Their World) หมายถึง การที่บุคคลรู้ว่าตนเองเป็นใคร รู้ถึงเอกลักษณ์ของตน (Personal Identity) รับรู้ธรรมชาติของตนอย่างกระจ่าง มีประสบการณ์ เกี่ยวกับโลกของตน สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องและผู้คนที่มีปฏิสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งและสมบูรณ์ (Shertzer and Stone, 1980, p. 63)

3. **ความหมายในแง่บริการ (Service)** การแนะแนวเป็น “บริการอย่างหนึ่งที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้นมาเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาด แก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” (Hill, 1965, p. 9)

จากความหมายของการแนะแนวให้แง่บริการ มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาคือในการจัดโครงการแนะแนวจนในสถานศึกษานั้น มีบริการต่าง ๆ ที่จะต้องจัดเพื่อให้บริการแก่ผู้เรียนอยู่หลายบริการ ซึ่งอาจจำแนกได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ บริการหลัก และบริการเสริม

บริการหลัก จัดว่าเป็นบริการที่สำคัญของการจัดโครงการบริการแนะแนวในสถานศึกษา ซึ่งเป็นบริการที่จะขาดเสียมิได้ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 บริการ คือ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service or Appraisal Service) บริการสนเทศ (Information Service) บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service) บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) และบริการติดตามผล (Follow-Up Service) ในการจัดโครงการบริการแนะแนวจนในสถานศึกษา ถ้าจะให้บังเกิดผลดีมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง จำเป็นจะต้องจัดให้มีบริการหลักทั้ง 5 บริการนี้อย่างครบถ้วน

บริการเสริม หมายถึง บริการที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการแนะแนวโดยตรง แต่เป็นบริการที่จะช่วยให้โครงการแนะแนวของสถานศึกษาได้ผลดียิ่งขึ้น เช่น บริการจัดหาและให้ทุนการศึกษา บริการอาหารกลางวัน บริการสอนซ่อมเสริม บริการสุขภาพ และบริการที่พัก เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าบริการต่าง ๆ ที่จัดเป็นบริการเสริมของโครงการบริการแนะแนวในสถานศึกษานั้น เป็นบริการที่จะช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนได้มาก สมควรที่ทางสถานศึกษาจะได้จัดให้มีขึ้นในสถานศึกษาของตน ควบคู่กับการจัดบริการแนะแนว เพราะจะช่วยให้ความช่วยเหลือผู้เรียนของทางสถานศึกษาเป็นไปอย่างได้ผลดีและสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง

การแนะแนว (guidance) หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้จักเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม รู้เท่าทันตนเองและสังคม มีสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเองเพื่อให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจและวางแผนได้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและเจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพแห่งตน (กรกฎ นักคัม, 2555 : 10; นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2558 : 33 และเจษฎา บุญมาโฮม, 2558 : 34)

โดยทั่วไปการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษาจะนิยมใช้คำว่า “การจัดบริการแนะแนว” เพราะประเทศไทยได้รับการถ่ายทอดวิทยาการความรู้ ด้านการแนะแนวจากประเทศตะวันตกที่บุคลิกภาพของผู้เรียนมีลักษณะกระตือรือร้น (active learner) ดังนั้น การจัดการแนะแนวจึงเป็นความสมัครใจของผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อเติมเต็มความงอกงามในชีวิตของตน สำหรับบริบทของวัฒนธรรมไทยอาจไม่คล้ายคลึงกับประเทศตะวันตกนัก เพราะพื้นฐานทางวัฒนธรรมของคนไทยจะปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เชื่อฟังครูอาจารย์ ลักษณะของผู้เรียนจึงมีความกระตือรือร้นน้อยกว่าประเทศตะวันตก ปัจจุบันรัฐบาลจึงได้ผลักดันให้เกิดกระบวนการปฏิรูปการศึกษาเกิดสัมฤทธิ์ผล เพื่อเปลี่ยนแปลงลักษณะของผู้เรียนให้มีลักษณะกระตือรือร้นมุ่งแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งคำว่า “บริการ” ในความหมายของคนไทยอาจ

ตีความได้ทั้งด้านงามหรือไม่สร้างสรรค์ จึงเป็นเหตุให้นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานแนะแนวตั้งข้อสงสัยในใจว่าไม่ควรใช้คำว่า “บริการแนะแนว” แต่อย่างไรก็ตาม การแนะแนวของไทยก็ยังคงใช้คำว่าบริการแนะแนวด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ

1. เพื่อคงความหมายและบริบทของคำศัพท์ตามรากฐานขององค์ความรู้เดิมที่ได้รับมา
2. คำว่า “การบริการ” ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง การให้ความสะดวกต่าง ๆ (2556 : 653) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและบทบาทของครูแนะแนวที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพ

3. การบริการต้องประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้ให้บริการและผู้รับบริการ นั่นคือครูแนะแนวกับผู้เรียน อีกทั้งการบริการยังต้องมีขั้นตอนและกระบวนการ เพื่อการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งการจัดบริการยังต้องเป็นการสมัครใจของบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย โดยเฉพาะผู้รับบริการซึ่งก็คือผู้เรียนนั่นเอง

การแนะแนว หมายถึงกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สร้างเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤติ วางแผนการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

การแนะแนวเชิงรุก (Proactive Guidance) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งเข้าถึงผู้เรียนก่อนที่ผู้เรียนจะประสบปัญหา หรือมีความต้องการ โดยครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องจะเป็นฝ่ายริเริ่มให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ หรือจัดกิจกรรมแนะแนวให้เหมาะสมกับความต้องการและการพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย โดยไม่รอให้ผู้เรียนเข้ามาขอความช่วยเหลือก่อน

ความสำคัญของการแนะแนว

ปัจจุบันการแนะแนวมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากในสังคม ดังจะเห็นได้จากการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) เน้นการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการพัฒนาประเทศที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบอื่น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เกษตรกรรม สาธารณสุข ฯลฯ ทำนองเดียวกันระบบการแนะแนวก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และพัฒนาความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้ตรากฎกระทรวงฯ ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการจัดการระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษา และฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง พ.ศ. 2548 ข้อ 2 บัญญัติว่า “ให้โรงเรียนและสถานศึกษาจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในงานแนะแนว ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ตามระบบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา ข้อ 3 ให้โรงเรียนและสถานศึกษา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ 1) พัฒนาระบบงานแนะแนว ที่จะช่วยดูแลนักเรียนและนักศึกษาเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูทุกคนมีบทบาทในการแนะแนว รู้จักและเข้าใจผู้เรียน สามารถค้นพบและจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและให้คำปรึกษาด้านการดำรงชีวิต การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การศึกษาต่อและการมีงานทำ ทั้งนี้ให้มีระบบข้อมูลตั้งแต่แรกเข้าเพื่อติดตามดูแลอย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษา” (ราชกิจจานุเบกษา, 2550)

ทั้งนี้ การที่ทางสถานศึกษามีความจำเป็นต้องจัดให้มีบริการแนะแนวขึ้นในสถานศึกษาก็เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนในการปรับตัว เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น ได้แก่

1. **การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ** เป็นที่ทราบกันดีว่าปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจค่อนข้างรัดตัว เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูง เป็นเหตุให้ทั้งบิดามารดาต้องออกไปประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอที่จะช่วยครอบครัวอยู่อย่างมีความสุข ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปทางบ้าน ทำให้บิดามารดาไม่มีเวลาที่จะดูแลบุตรหลานของตนได้อย่างใกล้ชิดเช่นแต่ก่อนเด็กจึงมีอิสระมากขึ้นในการคบเพื่อน หรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องจัดให้มีการแนะแนวขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ได้รู้จักเลือกคบเพื่อน รู้จักใช้เวลาว่างให้เหมาะสมและสามารถตัดสินใจอย่างฉลาด

2. **การเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ** ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีเจริญเพิ่มขึ้นมากก่อให้เกิดการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมเป็นเหตุให้เกิดอาชีพใหม่เพิ่มขึ้นมากมาย และอาชีพแต่ละอย่างก็ต้องการบุคคลที่มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความสามารถ แตกต่างกันไป ผู้ที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้จะเป็นจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับ การฝึกอบรมมาในด้านนั้นโดยเฉพาะ ดังนั้นการแนะแนวจึงเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการเปลี่ยนแปลงด้านนี้ เนื่องจากจะต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผนและตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน

3. **การเปลี่ยนแปลงด้านจำนวนประชากร** ปัจจุบันประชากรของประเทศเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าอัตราการเกิดจะลดลงแล้วก็ตาม ทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ มีการแข่งขันกันสูง เนื่องจากเกิดสภาวะคนล้นงาน ทำให้เกิดปัญหาความว่างงานเพิ่มมากขึ้น ปัญหาจำนวนผู้เรียนล้นชั้นเรียน โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงและอยู่ในเมือง แต่ในทางตรงกันข้าม สถานศึกษาที่อยู่ในชนบทหรือสถานศึกษาเล็ก ๆ กลับไม่ค่อยมีผู้เรียนเข้าเรียน เนื่องจากผู้ปกครองมองไม่เห็น ความสำคัญของการศึกษา เพราะได้พบเห็นว่าผู้ที่ศึกษาสูง ๆ แต่เมื่อสำเร็จออกมากลับไม่มีงานทำ จึงต้องช่วยเหลือผู้เรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดัง ๆ และเพื่อจะได้ชี้แจงให้ผู้เรียนและผู้ปกครองได้ตระหนัก ถึงความสำคัญและประโยชน์

4. **การเปลี่ยนแปลงด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม** เนื่องจากปัจจุบันนี้การเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ทำได้ง่ายและรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นนิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนต์ ทำให้วัฒนธรรมตะวันตก ไหลบ่าเข้ามาในประเทศไทยอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้เด็กเกิดความสงสัยและเกิดความสับสนวุ่นวายในจิตใจ เนื่องจากสิ่งที่ทางบ้านและทางโรงเรียนสอนให้เด็กประพฤติปฏิบัติกับสิ่งที่เด็กได้พบเห็นในสังคมนั้นไม่ สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน ทำให้เด็กเกิดความลังเลว่าตนควรจะเชื่อคำสั่งสอนของทางบ้านและสถานศึกษาดี หรือควรจะเชื่อตามความเป็นไปได้ของสังคม ด้วยเหตุนี้ ทำให้เด็กไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี อะไร ไม่ควร อะไรถูก อะไรไม่ถูก ด้วยเหตุนี้การจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นบริการ ที่จะช่วยให้เด็กสามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาดและถูกต้อง

หลักการแนะแนว

หลักการของการแนะแนว ถือเป็นสิ่งที่ควรยึดถือปฏิบัติในงานแนะแนวโดยมีนักแนะแนวได้เสนอและ ได้สรุปหลักการที่สำคัญของการแนะแนว (Basic Principles of Guidance) ไว้ดังนี้

1. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนต้องมุ่งหวังให้ความช่วยเหลือผู้เรียนทุกคน เนื่องจาก ผู้เรียนทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนของตน และเป็นการให้บริการด้วยความเสมอภาคเป็น ธรรม และเท่าเทียมกัน

2. การจัดบริการแนะแนวจะต้องกระทำอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง คือ จัดอย่างมีระบบมีระเบียบแบบแผน มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ทุกขั้นตอน จะกระทั้งบุคคลที่ได้รับความช่วยเหลือสามารถนำตนเองได้ ช่วยตนเองได้

3. ผู้ทำงานแนะแนวจะต้องยอมรับในความเป็นเอกัตบุคคล (Individual) ของผู้เรียน นั่นคือจะต้องมีความเข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

3.1 บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะของตนเองจะไม่เหมือนคนอื่น ไม่ว่ารูปร่าง สติปัญญา ความสามารถ อุปนิสัย ค่านิยม ความสนใจ เป็นต้น

3.2 บุคคลแต่ละคนย่อมมีพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตน อย่างมีลำดับขั้นและต่อเนื่อง

3.3 บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการแห่งการเปลี่ยนแปลงของตน ตามประสบการณ์ที่ตนเองประสบมา และตามแนวทางหรือแผนการของตนที่วางไว้สำหรับอนาคต

4. การแนะแนวเป็นงานที่วางอยู่บนพื้นฐานกระบวนการพฤติกรรมของบุคคล และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาของมนุษย์ ดังนั้นการแนะแนวจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแบบทดสอบและไม่ใช่แบบทดสอบ เพื่อจะได้เข้าใจบุคคลแต่ละคน และเพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้เข้าใจตนเอง เพื่อจะได้สามารถควบคุมพัฒนาการส่วนตัวของผู้เรียนได้

5. ผู้ทำงานด้านการแนะแนวจะต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่ละคน นั่นคือจะต้องยอมรับว่าผู้เรียนแต่ละคนมีอิสรภาพที่จะเลือกแนวทางชีวิตของตนเอง การเลือกและการตัดสินใจของผู้เรียนควรเกิดจากการใช้วิจารณญาณของผู้เรียนเอง ไม่ใช่เกิดจากการบังคับ

6. การแนะแนวถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการของการศึกษา ดังนั้นการแนะแนวควรสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีการพัฒนาตนเองทุกด้านอย่างมีบูรณาการ (Integration)

7. การแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนว (Counselor) จะต้องเป็นผู้ได้รับการศึกษาอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ มีทั้งความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ที่เหมาะสมและมีการจัดดำเนินการแนะแนวอย่างมีระบบ (Systematical Guidance)

8. ผู้ทำงานด้านการแนะแนวจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความเป็นประชาธิปไตยเป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และจะต้องเป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

การบริการแนะแนวมี 3 ประเภท

1. แนะนำด้านการเรียนหรือการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายงานตั้งแต่ การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน การฝึกทักษะหรือเทคนิคการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การวางแผนการเรียนที่ดี การรู้ช่องทางการศึกษาและการเลือกทางศึกษาต่อ ตลอดทั้งการสร้างนิสัยเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. แนะนำอาชีพ ซึ่งมีขอบข่ายงานตั้งแต่การสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน และการประกอบอาชีพ การสร้างความตระหนัก รับรู้เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ การสำรวจอาชีพ การตัดสินใจและวางแผนด้านอาชีพ การเตรียมตัวเพื่ออาชีพ การเข้าสู่อาชีพ และการพัฒนาตัวเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ ตลอดทั้งการปรับตนในการทำงาน

3. แนะนำด้านชีวิตและสังคม ซึ่งมีขอบข่ายงานตั้งแต่การรู้จักตนเอง รู้จักชีวิตและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การรู้จักตนเองและรู้คุณค่าของตน การรู้จักปรับตัวและแก้ปัญหา การพัฒนาตนเอง การฝึกทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้มีบุคลิกภาพ สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี

จิตวิทยากับการแนะแนว

จิตวิทยาเป็นวิชาที่มีกำเนิดมานานแล้วตั้งแต่สมัยของอริสโตเติล (Aristotle) แต่ในระยะเริ่มแรกนั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของวิชาปรัชญาอยู่ เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับจิตวิญญาณ ตามความหมายของคำว่า “Psychology” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำในภาษากรีก คือ Psyche หมายถึง วิญญาณ (Soul) และ Logos หมายถึง การศึกษา (Study) เนื่องจากในสมัยโบราณมนุษย์มีความเชื่อว่า ปรัชญาการทางธรรมชาติต่าง ๆ มีอำนาจหรือสิ่งลึกลับบางอย่างมาบังคับให้เกิดขึ้น และคอยควบคุมปรากฏการณ์นั้น ๆ ภายในตัวมนุษย์เองก็มีสิ่งลึกลับแอบแฝงอยู่ในร่างกาย สิ่งนั้น คือวิญญาณ นั่นเอง วิญญาณจะคอยกระตุ้นและควบคุมกิริยาอาการต่าง ๆ ของร่างกาย จากความเชื่อดังกล่าวทำให้นักปรัชญาเกิดความสนใจและพยายามคิดหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องของวิญญาณ แต่ก็ไม่มีคำตอบของใครเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป วิญญาณคืออะไร อยู่ที่ไหน มีตัวตนหรือลักษณะอย่างไร ก็ยังไม่มีคำตอบที่แน่นอน เนื่องจากวิญญาณเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการรับรู้ทางอวัยวะการรับรู้ทางความรู้สึกไม่สามารถจับต้องมองเห็นและพิสูจน์ให้เห็นได้จริง ดังนั้น การศึกษาทางจิตวิทยาในเรื่องของวิญญาณจึงค่อย ๆ เสื่อมลงในเวลาต่อมา

เมื่อวิทยาศาสตร์มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ความสำเร็จของวิธีการทดลองในวิชาฟิสิกส์และเคมี รวมทั้งความรู้ทางสรีรวิทยาและอิทธิพลของทฤษฎีวิวัฒนาการของ ชาร์ล ดาร์วิน (Charles Darwin) ได้กระตุ้นให้นักปรัชญาบางคนคิดว่า จิตและพฤติกรรมของมนุษย์ควรจะศึกษาโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ด้วยเช่นกัน และลักษณะเนื้อหาวิชาของจิตวิทยาก็ควรจะแปรรูปไปเป็นแบบกายภาพให้มากขึ้น จากการศึกษาเกี่ยวกับวิญญาณ นักจิตวิทยาได้หันมาสนใจศึกษาเรื่องของจิตสำนึกหรือความรู้ตัว (Conscious) แทน ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องที่สามารถพิสูจน์ทดลองได้ดีกว่าวิญญาณ

John Lock^๑ นักปรัชญาชาวอังกฤษกล่าวว่า จิตสำนึกก็คือความรู้ตัวของมนุษย์นั่นเอง เป็นการที่เรา รู้ตัวว่าเราเป็นใคร กำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร และ กำลังทำอะไรอยู่ จิตสำนึกเกิดจากการเก็บสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้ ล็อคเชื่อว่าในวัยเด็ก จิตจะว่างเปล่า เมื่อโตขึ้น จิตสำนึกก็ยิ่งจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังนั้น สิ่งแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกหรือความรู้ตัวของมนุษย์มาก

ในปี ค.ศ. 1879 วิชาจิตวิทยาเริ่มก้าวมาสู่ยุคใหม่ และมีฐานะเป็นวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง เมื่อ วิลเฮล์ม วุนด์ ได้จัดตั้งห้องปฏิบัติการทางจิตวิทยาขึ้นเป็นแห่งแรกของโลกที่มหาวิทยาลัยไลป์ซิก ประเทศเยอรมัน เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับจิตสำนึก (Sensation) ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ทางกายภาพและประสบการณ์ ทางความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้น จากเหตุการณ์นั้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า จิตวิทยาเพิ่งจะแยกตัวออกมาจากวิชาปรัชญาเมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมาเอง ต่อมาในปี ค.ศ.1883 มหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ ก็ได้ตั้งห้องปฏิบัติการทางจิตวิทยาอย่างเป็นทางการขึ้นนับเป็นแห่งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้นไม่กี่ปีมหาวิทยาลัยหลายแห่งก็ได้จัดตั้งภาควิชาจิตวิทยาและห้องปฏิบัติการทางจิตวิทยาขึ้น เช่นกัน

ในช่วงเวลานั้น นอกจากการศึกษาค้นคว้าระดับจิตสำนึกแล้ว ยังมีนักจิตวิทยาอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งสนใจศึกษาจิตในระดับจิตไร้สำนึก (Unconscious) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีจิตแพทย์ชาวออสเตรียชื่อ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud, 1856-1938) เป็นผู้นำกลุ่ม ฟรอยด์กล่าวว่าบุคคลนั้น มีทั้งความรู้ตัวและความไม่รู้ตัว ความรู้ตัวเป็นจิตสำนึก ส่วนความไม่รู้ตัวเป็นจิตในระดับจิตไร้สำนึก สิ่งที่อยู่ในจิตไร้สำนึกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มาก ทั้งนี้ เพราะสิ่งเหล่านั้น จะเป็นแรงผลักดันกระตุ้นทำให้มนุษย์ทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนั้น ความผิดปกติทางจิตหลายอย่าง มักจะมีสาเหตุมาจากจิตไร้สำนึก

ในปี ค.ศ.1913 จอห์น วัตสัน (John Watson, 1879-1938) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้เรียกร้องให้นักจิตวิทยาหันมาศึกษาพฤติกรรมแทนการศึกษาในเรื่องของความรู้ตัวและจิตวิญญาณ ทั้งนี้เพราะเรื่องเหล่านี้

เป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แม้จะอนุมานจากสิ่งที่มองเห็น ก็ยังไม่ได้ ส่วนพฤติกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ทำการสังเกตโดยบุคคลได้ และวิทยาศาสตร์ก็ตั้งอยู่บนรากฐานของสิ่งที่สังเกตได้ ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมจึงปฏิบัติในเชิงวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ต่อมาข้อเสนอของวัตสันได้พัฒนาเป็นกลุ่มแนวคิดทางจิตวิทยา เรียกว่า กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ซึ่งกลุ่มแนวคิดนี้ได้มีบทบาทและอิทธิพลต่อการศึกษาด้านจิตวิทยาในยุคต่อ ๆ มาเป็นอย่างมาก

นักจิตวิทยาเป็นจำนวนมากมีความเห็นตรงกันว่า จิตวิทยาควรศึกษาพฤติกรรม แม้แต่นักจิตวิทยาในกลุ่มที่ต้องการให้จิตวิทยาศึกษาปรากฏการณ์ทางจิต (Mental Events) ที่เกิดขึ้น ภายในตัวบุคคล ก็ยังมีความเห็นว่าจะต้องเริ่มการศึกษาที่พฤติกรรมก่อนสังคมในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าและซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้มนุษย์ต้องปรับตัวตามเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข คนมุ่งมั่นศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมากขึ้น ต่อมาจึงมีการใช้คำว่า “จิตวิทยา” อย่างกว้างขวาง จิตวิทยาจึงเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกด้าน

ความหมายของจิตวิทยา

มนุษย์พยายามที่จะหาคำตอบกับการกระทำของมนุษย์ด้วยตนเอง โดยการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบต่าง ๆ แต่คำตอบที่ได้กลับไม่สอดคล้องกับวิทยาศาสตร์ เมื่อมีการศึกษาแต่ละครั้ง คำตอบก็เปลี่ยนแปลงไป เพราะการศึกษาค้นคว้านั้น มาจากความคิดและเหตุผลของผู้ศึกษาเองซึ่งแต่ละท่านมีประสบการณ์ต่างกัน ในปี ค.ศ. 1560 เมลาธอน (Melanchthon) นักปรัชญาชาวเยอรมัน พยายามศึกษาหาคำตอบจากการกระทำของมนุษย์ และได้้นำคำว่า “Psychology” หรือจิตวิทยา มาใช้จิตวิทยา มาจากภาษาอังกฤษว่า Psychology โดยมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ

Phyche กับ Logos คำว่า “Phyche” มีความหมายว่า จิตหรือวิญญาณ ส่วนคำว่า “Logos” มีความหมายว่า ศาสตร์หรือการศึกษา รวมเป็น Psychology หรือ จิตวิทยา ดังนั้น ตามรากศัพท์จึงหมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษา เกี่ยวกับวิญญาณหรือจิต ซึ่งสัญลักษณ์ของจิตวิทยาก็มาจกตัวอักษรตัวหนึ่งของภาษากรีก คือ “Ψ” โดยจิตวิทยากำเนิดมาจากวัตถุประสงค์เพื่อให้มนุษย์ได้เข้าใจในมนุษย์ด้วยตนเอง ซึ่งเดิมที่อยู่ในขอบของวิชาปรัชญา เพราะใช้หลักคิดในการไตร่ตรอง วิธีพิจารณาความจริงและการหาเหตุผลส่วนตัวของนักปรัชญา ถึงแม้จะมีผู้สนใจศึกษาด้านจิตวิทยามากขึ้น แต่ก็ยังสรุปให้ชัดเจนไม่ได้ว่า “จิต” คืออะไร นักจิตวิทยาแต่ละยุคก็พยายามศึกษาวิถีชีวิตและการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยทำการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการทดลองด้วยการศึกษาการกระทำของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ทำให้เห็นและเข้าใจในความเป็นมนุษย์ชัดเจนขึ้น และนักจิตวิทยา ได้ใช้คำว่า “พฤติกรรม” (Behavior) แทนลักษณะการกระทำของมนุษย์ เมื่อจิตวิทยาพัฒนาขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ซึ่งให้ความสำคัญกับเรื่องที่พิสูจน์ได้ จึงได้มีการศึกษาค้นคว้าในเชิงวิชาการมากขึ้นและจิตวิทยาได้เริ่มศึกษาในเชิงวิทยาศาสตร์ เมื่อ วิลเฮล์ม แมกซ์ วุนด์ (Wilhelm Max Wundt) นักสรีรวิทยาและปรัชญาชาวเยอรมันได้เปิดห้องปฏิบัติการทางจิตวิทยาอย่างเป็นทางการในห้องแรกของโลกที่เมืองไลป์ซิก (Leipzig) ในประเทศเยอรมัน เมื่อปี ค.ศ. 1879 และวุนด์ ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งจิตวิทยาการทดลอง

๑John Lock, 1932-1704

คำว่า จิตวิทยา (Psychology) มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายท่านในที่นี้ จะยกตัวอย่างบางท่านเพื่อให้เข้าใจความหมายของจิตวิทยาเบื้องต้น ดังนี้

บารอน (Baron)^๒ ได้สรุปไว้ว่า จิตวิทยาเป็นศาสตร์แห่งพฤติกรรม (Behavior) และกระบวนการทางปัญญา (cognitive process) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่เราคิด รู้สึก หรือกระทำ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

จอห์นสตัน (Johnston)^๓ ให้ความหมายของจิตวิทยาว่า จิตวิทยาเป็นศาสตร์ของธรรมชาติมนุษย์ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาวะจิตใจและพฤติกรรม เพื่อสามารถเข้าใจได้ว่า ทำไมผู้คนถึงคิด และกระทำในสิ่งที่ทำ รวมถึงการสื่อสารซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหา และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

ตำนานเล่าว่า ไชคี (Psyche) มีลักษณะเป็นอาวุธประจำกายของเทพโพไซดอน (Poseidon) นักจิตวิทยาได้ความหมายของ “จิตวิทยา” (Psychology) ไว้มากมายแต่ในที่นี้ขอยกตัวอย่างพอเป็นสังเขป คือ

ฮิลการ์ด^๔ อธิบายว่า จิตวิทยา หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ (Psychology is the science that studies the behaviors of man and other animals.)

มอร์แกน^๕ กล่าวว่า จิตวิทยา เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยพฤติกรรมมนุษย์และสัตว์ (Psychology is a science of human and animal behaviour, it includes the applications of the science to the human problems.)

ไซเดอร์ และคณะ^๖ ให้คำนิยามว่า เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมและกระบวนการของจิตด้วยระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Psychology is the scientific study of behavior and mental processes.)

เฟลตแมน^๗ ให้คำนิยาม จิตวิทยา ว่า เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการทางจิตด้วยระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Psychology is the scientific study of behavior and mental processes.)

แมทลิน^๘ ให้นิยาม จิตวิทยาว่าเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการทางจิตด้วยระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Psychology can be defined on the scientific study of behavior and mental processes.)

เดโช สวานนท์^๙ สรุปความหมายของจิตวิทยาว่า จิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับปฏิกิริยาและการแสดงออกต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้กระทำหรือแสดงออก เช่น ชีวิตเกิดมาได้อย่างไร แก้ปัญหาอย่างไร มีอะไรบ้างเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์ดิ้นรน ฯลฯ

^๒ บารอน Baron, Robert A, **Psychology : The Essential Science**, Boston : Allyn and acon, 1983, p. 6.

^๓ จอห์นสตัน Johnston, Joni E, **The complete Idiot's Guide to Psychology**, Indianapolis : Mac millon U.S.A., Inc., 2000, p.4.

^๔ ฮิลการ์ด (Hilgard), **Introduction to Psychology**, New York: Harcourt, Brace and World Inc, 1962, p. 2.

^๕ Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. “**Determining sample size for research activities**” , Educational and Measurement, 1974, p. 4.

^๖ Smith, C. A. et al. **Organizational citizenship behavior: Its nature and antecedents**, Journal of Applied Psychology, 68 (4), (1983, August). Pp. 653-663

^๗ Feldman, R.S. **Essentials of Understand Psychology**, New York: McGraw-Hill, 1994, p.2.

^๘ Martin, M.W. **Psychology**. 2 nd ed. Fort Worth: Harcourt Brace, 1995, p. 2.

^๙ เดโช สวานนท์, **จิตวิทยาสำหรับครูและผู้ปกครอง**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2528), หน้า 1.

นิตย บุนหามงคล^{๑๐} ได้ให้ความหมายของจิตวิทยาว่า จิตวิทยาเป็นการศึกษาเรื่องราวของพฤติกรรม พฤติกรรมที่ศึกษานั้น อาจเป็นได้ทั้งพฤติกรรมมนุษย์และสัตว์ คำว่า พฤติกรรมมีความหมายรวมทั้งพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตได้ วัดได้ด้วยตาเปล่า และพฤติกรรมภายในที่จะต้องมามีเครื่องมือช่วยในการวัด

อุบลรัตน์ เฟื่องสกลิต^{๑๑} ได้ให้ความหมายไว้ว่า จิตวิทยา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมีการศึกษาพฤติกรรมหรือการกระทำของสัตว์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว มาประยุกต์ใช้และเปรียบเทียบกับลักษณะการกระทำของมนุษย์ต่อไป

ดังนั้น พอสรุป จากความหมายดังกล่าวข้างต้นได้ว่า จิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์ กระบวนการทางจิต และกระบวนการทางปัญญาของมนุษย์ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ “จิตวิทยา” (Psychology) เป็นศาสตร์ที่ศึกษาค้นคว้า เพื่อนำความรู้ และข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแนวคิดทฤษฎี และการทดลอง นำเสนอเพื่ออธิบาย ทำนาย และควบคุมพฤติกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์

หลักการแนะแนว (Principles of Guidance)

ในการแนะแนวมีหลักการที่ควรยึดปฏิบัติ ดังนี้

1. การแนะแนวเป็นวิธีการช่วยเหลือบุคคลในกระบวนการของการพัฒนา มุ่งส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ มีความสามารถที่จะรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองเกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย เป็นการนำเอาวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือบุคคล รวบรวมประสบการณ์และทัศนคติต่าง ๆ ที่บุคคล ได้รับมาเสริมสร้างการพัฒนาการทุกๆ ด้านของตนเอง
2. การแนะแนวจะเกี่ยวข้องกับความคิดของตนเองซึ่งสัมพันธ์กับสังคมภายนอก ซึ่งการแนะแนวจะจัดอยู่ในลักษณะของการรับรู้ของบุคคลเป็นการส่วนตัว ซึ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว
3. การแนะแนวขึ้น อยู่กับการยอมรับความมีคุณค่าของแต่ละบุคคล และยอมรับในสิทธิ ส่วนตัวเกี่ยวกับการตัดสินใจที่จะกระทำการใดสิ่งหนึ่ง ผู้แนะแนวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยอมรับว่าทุกๆ คน เป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีความสามารถที่จะกระทำการใดสิ่งหนึ่งได้ด้วยตนเอง ซึ่งบุคคลมีคุณค่าเพียง พอที่จะรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง และสามารถแสดงบทบาทอยู่ในสังคมได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง และเหมาะสม
4. การแนะแนวช่วยให้บุคคลมีความสามารถที่จะเลือกกระทำการใด ๆ ได้อย่างฉลาด รู้จักวางแผน รู้จักแสดงบทบาทและรู้จักวิธีการปรับตัว อุปสรรคสำคัญของบุคคลที่จะไปสู่ความสำเร็จ มักจะอยู่ที่การวางแผน และแนวทางในการพัฒนาตนเอง การแนะแนวช่วยให้บุคคลเข้าใจแผนงานอย่างชัดเจน เข้าใจตนเองและเข้าใจวิธีการที่จะกระทำตนเองให้อยู่ในสภาพของสมาชิกของสังคมที่ดี การแนะแนวให้อิสระแก่บุคคลที่จะเลือกวิธีการต่างๆ กระทำตนอย่างบุคคลที่ฉลาด และมีความรับผิดชอบสูง
5. การแนะแนวเป็นแนวทางที่นำไปสู่การร่วมมือไม่ใช้การบังคับ การแนะแนวเกี่ยวข้องกับ แรงจูงใจภายใน และความประสงค์ที่จะปรับปรุงมากกว่าการเกิดจากแรงจูงใจภายนอก การต่อต้าน ความขุ่นข้องหมองใจใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น ควรจะได้รับการแก้ไข เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีงาม

^{๑๐} นิตย บุนหามงคล, จิตวิทยาเบื้องต้น, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537), หน้า 1.

^{๑๑} อุบลรัตน์ เฟื่องสกลิต, จิตวิทยาพัฒนาการ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), หน้า 6.

6. การแนะนำเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการศึกษาที่ต้องต่อเนื่องกันและเป็นไปตามลำดับ ขั้นตอนซึ่งต้องเริ่มจากชั้นประถมศึกษาต่อเนื่องไปถึงชั้นมัธยมศึกษา ควรจะอยู่ร่วมกันเป็นหน่วยเดียวกัน ไม่ควรแบ่งแยกออกจากโครงการที่ทางโรงเรียนจัดไว้

7. การแนะนำเป็นการศึกษาที่กว้างขวางของบุคคลและสภาพสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องด้วย ก่อนที่จะให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงความอ่อนแอ ความเข้มแข็งและลักษณะ รวมๆ ของบุคคลเสียก่อน การที่จะสามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัย เทคนิคและวิธีการต่างๆ มากมาย

8. การแนะนำมีบทบาทในการดำเนินงานอย่างแคล่วคล่องว่องไว ผู้ให้คำปรึกษา บิดามารดา ครู นักจิตวิทยา และบุคคลทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้ไปสู่ขีดสูงสุดของความสามารถ และความรับผิดชอบของตนเอง จำเป็นจะต้องดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

9. การแนะนำช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงสภาพของความเป็นจริงและลักษณะที่แท้จริง ของตนเองทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจตนเอง (self-understanding) ยอมรับต่อสภาพของความเป็นจริง

10. การแนะนำจัดเป็นรายบุคคล เป็นการจัดบริการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้แก่นักเรียนเป็นส่วนตัว

อนันต์ อนันตรังสี ได้นำเสนอหลักของการแนะนำที่สำคัญมีดังนี้^{๑๒}

1. การแนะนำเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน การจัดบริการแนะนำไม่ใช้การกระทำที่เสร็จสิ้นลงในระยะเวลาเพียงสั้นๆ การแนะนำจะต้องกระทำติดต่อกัน ต้องมีการวางแผนระยะยาว แล้วจึงดำเนินการไปตามลำดับขั้นตอน เพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องเรียงตามลำดับก่อนหลัง และมีการติดตามผลงานที่ได้กระทำลงไปแล้ว

2. การแนะนำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา จะแยกออกจากกันไม่ได้ การแนะนำ จัดขึ้นเพื่อช่วยให้การศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การแนะนำจำเป็นจะต้องสอดแทรก อยู่ในการเรียนการสอนตลอดเวลา โดยไม่มีการแยกกันว่าส่วนใดเป็นการศึกษา หรือส่วนใดเป็นการแนะนำ

3. การแนะนำเป็นถึงเรื่องการป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหา การแนะนำ จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันปัญหาต่างๆ ไม่ให้เกิดขึ้น โดยมีการวางแผนในการป้องกันปัญหา ไว้ล่วงหน้า เช่น การป้องกันการติดยาเสพติด การแนะนำจะเน้นวิธีการป้องกันไม่ให้เด็กตกเป็นทาสของยาเสพติด แต่ไม่ใช่ติดยาเสพติดแล้วจึงจะหาวิธีแก้ปัญหา การแก้ปัญหาจำเป็นจะต้องกระทำ ต่อเมื่อปัญหานั้น ได้เกิดขึ้นแล้ว โดยไม่สามารถจะป้องกันได้

4. การแนะนำเน้นในเรื่องการเข้าใจตนเอง การตัดสินใจด้วยตนเอง และการปรับตัวด้วยตนเอง การแนะนำมุ่งให้บุคคลรู้แจ้งเห็นจริงเกี่ยวกับตนเอง เข้าใจตนเองได้ดี สามารถใช้วิจารณญาณตัดสินใจด้วยตนเอง และมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ ทุกๆ ด้านได้ บุคคลที่ได้รับการแนะนำจะสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างดี

5. การแนะนำเน้นที่การส่งเสริมการพัฒนาอย่างถูกหลักวิธี การแนะนำนั้นจะเน้น ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กันอย่างถูกต้องตามหลักวิธีการ

6. การแนะนำจัดขึ้น เพื่อช่วยเหลือบุคคลอย่างมีระเบียบแบบแผน เป็นการช่วยเหลือให้บุคคลรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีอิสระปราศจากการบังคับ

^{๑๒} อนันต์ อนันตรังสี. **หลักการแนะนำ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2521), หน้า 23 - 25.

7.การแนะแนวเน้นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มนุษย์ทุกรูปทุกนามย่อมมี ความแตกต่างกัน การแนะแนวต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลักสำคัญ ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถช่วยเหลือเด็กให้เรียนไปตามความถนัด และความสามารถของตนเอง ช่วยให้สามารถวางหลักสูตร และจัดวิชาเรียนได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

8.การแนะแนวต้องอาศัยการประสานงานของทุกๆ ฝ่าย การแนะแนวที่ดีต้องอาศัย ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกๆ ฝ่าย เช่น ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่ คณะผู้บริหาร ครู นักเรียน พยาบาล บรรณารักษ์ และบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารการแนะแนว

9.การแนะแนวเป็นกระบวนการรวม การพิจารณาสิ่งใดก็ตามต้องมีการพิจารณา ทุกๆอย่างไปพร้อมๆ กัน เช่น การพิจารณานักเรียนก็จำเป็นต้องพิจารณารวมกันไปทั้งหมดไม่ใช่ พิจารณาเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่ง เป็นการพิจารณารวมกันไปทุกๆ ด้านหรือเรียกว่าพิจารณาไปทั้งตัวบุคคล

10.การแนะแนวเป็นกระบวนการที่ถือเอาตัวเด็กเป็นศูนย์กลาง การแนะแนวต้องถือตัวเด็กเป็นศูนย์กลางถือเป็นหลักในการจัดบริการแนะแนวโดยคำนึงถึงความต้องการของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กได้กระทำไปตามที่ตนเองต้องการ ทั้งนี้ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับ

11.การแนะแนวจำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีมีความสนใจ เอาใจใส่ในบริการแนะแนว การบริการแนะแนวจะไม่สามารถดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้ ถ้าขาดความร่วมมือจากผู้นำหรือผู้บริหาร การให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบของผู้บริหาร ในการดำเนินงานของบริการแนะแนวจะช่วยให้การแนะแนวเดินทางไปสู่เป้าหมายได้อย่างง่ายดาย

12.การแนะแนวต้องจัดบริการสำคัญไว้ในโครงการแนะแนว คือ บริการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล(individual inventory service) บริการสนเทศ (information service) บริการให้คำปรึกษา (counseling service) บริการจัดวางตัวบุคคล (placement service) บริการติดตามผล (follow-up service)

13. ครูในโรงเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการแนะแนว โดยปกติแล้วมักจะมีผู้เข้าใจผิดว่าผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริการแนะแนวที่แท้จริงนั้น คือ บุคคลที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ ส่วนบุคคลอื่นนั้นไม่เกี่ยวข้อง ความจริงแล้วครูทุกๆ คนก็คือผู้แนะแนวการบริการแนะแนวเป็นของครู ทั้ง โรงเรียน ซึ่งครูทุกๆ คนมีหน้าที่โดยตรงที่จะร่วมบทบาทบริการการแนะแนว และครูควรจะทราบถึงบทบาทที่แท้จริงของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำชั้นจะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญโดยตรง ต่อเด็ก เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กที่สุด

14.การแนะแนวจำเป็นต้องอาศัยผู้แนะแนวที่มีคุณสมบัติที่ดี การเป็นผู้แนะแนว ไม่ใช่ของง่าย บุคคลที่จะทำหน้าที่แนะแนวต้องผ่านการฝึกฝนอบรมมาอย่างดี เข้าใจวิธีการของการแนะแนวอย่างชัดเจน และต้องมีคุณสมบัติพิเศษส่วนตัวในลักษณะของผู้แนะนำที่ดี จึงจะช่วยให้บริการแนะแนวบรรลุเป้าหมายได้

15.การแนะแนวต้องมีการวางแผนงานหรือโครงการเอาไว้ล่วงหน้า การแนะแนวที่ดี ต้องมีการวางแผนตามหลักวิชา สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ผู้แนะแนวต้องมีความสามารถ ในการรวบรวมข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลได้ถูกต้องตรงตรงตามความเป็นจริง

16.การแนะแนวต้องอาศัยกลวิธีทางวิทยาศาสตร์ การแนะแนวที่ดีต้องใช้หลักการ ทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยในการแก้ไขปัญหา รู้จักการรวบรวมข้อมูลและหาสาเหตุแห่งปัญหาแล้ว ดำเนินการแก้ปัญหาไปตามขั้นตอนวิทยาศาสตร์

17.การแนะแนวจะอยู่ร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การแนะแนวจะกระทำไป พร้อมๆ กัน ทุกๆ ด้าน การแนะแนวจะไม่แยกเป็นการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะ แนวทางด้าน ศีลธรรม การแนะแนวปัญหาส่วนตัว หรือการแนะแนวประเภทอื่นใด แต่จะทำการแนะน่วทุกๆด้านสัมพันธ์กัน ไป

18.การแนะแนวในใช้การแนะนำ การแนะแนวไม่ใช้การให้แนวทางหรือบอกาให้ผู้อื่นไป ปฏิบัติ การแนะนำจะเป็นวิธีการที่ผู้แนะนำช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้ที่ประสบปัญหา ซึ่งจะกระทำเสร็จสิ้นเป็น ครั้งๆ ไป ส่วนการแนะแนวนั้น จะเป็นกระบวนการต่อเนื่องช่วยให้ผู้ประสบปัญหารู้จักตัวเอง และสามารถ ตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างฉลาดรอบคอบ และต้องมีการติดตามผลและประเมินผลอยู่ ตลอดเวลา

19.การแนะแนวต้องมีการประเมินผลโครงการแนะแนวเป็นระยะๆ ทั้งนี้เพื่อสำรวจดูว่า โครงการแนะแนวที่ได้ดำเนินไปแล้วมีผลอย่างไร หรือมีข้อบกพร่องอย่างไร สมควรจะได้รับการแก้ไขหรือไม่

แนวปฏิบัติ "งานแนะแนว" ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

(ที่มา : สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2568)

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน เป็นหน่วยงานในการสนับสนุนการผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา สนับสนุนการจัดการศึกษา และประสานงานการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ตลอดจนมุ่งส่งเสริมคุณภาพวิชาการ คุณวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ประจำ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน ของหลักสูตรสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นำมาซึ่งการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีคุณธรรม ตามมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ยังมุ่งเน้นการให้บริการด้วย

ความถูกต้อง รวดเร็ว ทันใจ โปร่งใส และประทับใจแก่ผู้รับบริการ โดยมีรายละเอียดและลักษณะงานต่าง ๆ ตามโครงสร้างการบริหารสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ดังนี้

1. งานบริหารและธุรการ
2. งานแนะแนวและการรับเข้านักศึกษา
3. งานพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ
4. งานทะเบียนและประมวลผล
5. งานสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ

งานแนะแนวและการรับเข้านักศึกษา

จัดกลุ่มบุคลากรที่มีขีดความสามารถในการทำงาน เพื่อให้บริการการศึกษาด้านต่างๆ วางแผนการแนะแนวสู่การศึกษาคือ วางแผนจัดโครงการรับเข้าศึกษาประเภทต่าง ๆ การจัดทำสถิติการศึกษา การรับเข้าศึกษาประเภทต่าง ๆ การจัดเอกสารใบคำร้องต่าง ๆ เกี่ยวกับบริการการศึกษา ในระดับปริญญาตรีของหลักสูตรต่าง ๆ โดยมีรองผู้อำนวยการฝ่ายแนะแนวและรับเข้าศึกษา เป็นผู้ได้รับมอบหมาย ให้เป็นผู้กำกับติดตามการปฏิบัติหน้าที่ ของบุคลากรในกลุ่มงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์แผนการรับนักศึกษา ของแต่ละหลักสูตรสาขาวิชา ศักยภาพและความพร้อมของการรับเข้าศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ร่วมกับประธานหลักสูตรสาขาวิชา กรรมการบริหารหลักสูตรและคณาบดีทุกคณะ เพื่อประชาสัมพันธ์แนะแนวการศึกษาต่อ ของสำนักฯ และสาขาวิชาต่าง ๆ โดยการ กำหนดนโยบายและทิศทางการรับเข้าศึกษาร่วมกัน

2. จัดทำแผนรับเข้าศึกษาต่อประจำปีการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัย และการวางแผนการรับเข้าศึกษา ทุกสาขาวิชา และทุกคณะ จัดทำสถิติการ ลาออกกลางคัน ของนักศึกษา การคงอยู่ของนักศึกษา การตรวจสอบคุณสมบัติเดิมก่อนเข้าศึกษาจากสถานศึกษาเดิม สถิติการรับเข้าศึกษาในแต่ละสาขาวิชา และสถิติบัณฑิตที่จบการศึกษา สถิติความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และสถิติการมีงานทำของทุกสาขาวิชาและทุกคณะ

3. จัดทำแผนการรับนักศึกษา ให้เป็นไปตามแผนการรับเข้าของหลักสูตร TQF ของแต่ละสาขาวิชา มีแผนการประชาสัมพันธ์ แผนการเตรียมความพร้อม ให้กับอาจารย์แนะแนวอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางหลายช่องทาง ทั้งสื่อมวลชนมีเดีย แผ่นพับ จุลสาร เอกสารแนะนำสาขาวิชาใหม่ และวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

4. จัดทำคู่มือนักศึกษา โดยบรรจุระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศให้นักศึกษาทราบ และ เอกสารแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านงานวิชาการ

5. จัดทำข้อมูลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัว (FTES) ของนักศึกษาทุกประเภท เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เรื่องงบประมาณในการลงทุน และการจ้างอัตรากำลัง เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่เพียงพอ

6. จัดรวบรวมรายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาหมู่เรียนต่าง ๆ และเสนอแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาหมู่เรียนในแต่ละปีการศึกษา

7. ประสานงานด้านการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กิจกรรมพัฒนานักศึกษาทุนและกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกับกองพัฒนานักศึกษา และสำนักศิลปและวัฒนธรรม

8. การจัดโครงการการมีส่วนร่วม ระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนมัธยมศึกษาภายใน จังหวัด เพชรบูรณ์และใกล้เคียง

9. ออกแบบฟอร์มใบรับรองการศึกษาต่าง ๆ และสร้างระบบกลไกการเข้าถึงในระบบ อิเล็กทรอนิกส์ การตรวจสอบวุฒิผู้สมัครเรียน การตรวจสอบทะเบียนการเรียน การตรวจสอบสถานภาพ นักศึกษาปกติ และสถานภาพนักศึกษาทุนประเภทต่าง ๆ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน งานรับเข้านักศึกษา ระดับปริญญาตรี

งานแนะแนวและการรับเข้านักศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยงานกลางที่ดำเนินการรับสมัครนักศึกษาในทุกปีการศึกษามีแผนปฏิบัติงานรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ว่าด้วย การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2554 หมวด 1 ระบบ การจัดการศึกษา ข้อ 5 และ หมวด 2 การรับเข้าศึกษา ข้อ 9 ข้อ 10 และ ข้อ 11 โดยบุคลากรงานแนะแนวและ การรับเข้าศึกษาได้จัดทำแผนปฏิบัติงานรับเข้าศึกษา และขั้นตอนการรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี เพื่อให้ การปฏิบัติงานของงานรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี เป็นไปอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจนไม่เกิด ความ ขัดข้องในการทำงาน ซึ่งส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามระบบและกลไกการ รับนักศึกษา การมีส่วนร่วมในการหาแนวทางร่วมกันเกี่ยวกับนักศึกษาระหว่างสำนักส่งเสริมวิชาการและงาน ทะเบียน กับหลักสูตร สาขาวิชา มีการดำเนินงานตามแผนและขั้นตอนการรับสมัครบุคคล เพื่อเข้าศึกษาระดับ ปริญญาตรี คู่มือการปฏิบัติงานนี้ครอบคลุมการใช้งานเฉพาะขั้นตอนการรับนักศึกษา เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของ การวางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปตามระบบและกลไกการรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ การกำหนดระยะเวลาการรับสมัครนักศึกษา กำหนดช่วงระยะเวลาการสอบ คัดเลือกนักศึกษา การจัดทำแผน จำนวนการรับแต่ละรอบประจำปีการศึกษา การจัดทำประกาศการรับ นักศึกษา ผู้จัดทำคู่มือปฏิบัติงาน งานรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มี วัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานการรับนักศึกษา สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน รับนักศึกษา
2. เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานว่าควรปฏิบัติงานในขั้นตอนใด อย่างไรและปฏิบัติงาน ร่วมกับหน่วยงานใดบ้าง และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่าง การดำเนินงานสามารถเชื่อมโยงขั้นตอนการปฏิบัติงานกับบุคลากร หรืองานที่เกี่ยวข้องได้

งานรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 จัดทำแผนการดำเนินงานรับนักศึกษา
- ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบฟอร์มส่งข้อมูลการรับนักศึกษา
- ขั้นตอนที่ 3 จัดส่งแบบฟอร์มการส่งข้อมูลการรับนักศึกษา
- ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมข้อมูลแผนการรับและคุณสมบัติผู้สมัครเข้าศึกษา
- ขั้นตอนที่ 5 สืบรวจข้อมูลการสอบคัดเลือกนักศึกษา
- ขั้นตอนที่ 6 จัดเตรียมข้อมูลนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการ
- ขั้นตอนที่ 7 จัดทำประกาศรับนักศึกษา
- ขั้นตอนที่ 8 จัดทำคำสั่งคณะกรรมการดำเนินงานรับสมัครนักศึกษา
- ขั้นตอนที่ 9 จัดส่งข้อมูลการรับนักศึกษา
- ขั้นตอนที่ 10 รับสมัครนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำแผนการดำเนินงานรับนักศึกษา

ดำเนินงานรับนักศึกษา ดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินงานรับนักศึกษา วางแผนการดำเนินการโดยการกำหนดช่วงระยะเวลาการดำเนินงานให้เป็นไปตามระบบและกลไกการรับนักศึกษา ดำเนินการตรวจสอบข้อมูล การจัดกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น กิจกรรมการสอบปลายภาคหรือสอบวัดความรู้ขั้นพื้นฐานของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) การสอบตามระบบของส่วนกลาง ได้แก่ การจัดสอบ O-NET GAT/PAT รวมถึงการตรวจสอบระยะเวลาของการได้รับใบรายงานผลการศึกษานักเรียนในภาคการศึกษาที่ 5 (ปพ.1) ที่แต่ละโรงเรียนจะดำเนินการสรุปข้อมูลและออกหลักฐานใบรายงานผลการศึกษา 5 ภาคการศึกษา (ปพ.1) และใบรับรองจากโรงเรียนเพื่อใช้ประกอบในการสมัครเข้าศึกษาในแต่ละสาขาวิชา โดยมีขั้นตอนการกำหนดปฏิทินการดำเนินงานรับนักศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1 วางแผนการดำเนินงานรับนักศึกษา

ดำเนินการวางแผนการดำเนินงานรับนักศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกำหนดการอย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1.1.1 การกำหนดช่วงระยะเวลาการจัดทำปฏิทินการดำเนินงานรับนักศึกษา

1.1.2 การกำหนดช่วงระยะเวลาการจัดทำแผนจำนวนการรับนักศึกษาและคุณสมบัติผู้สมัครเข้าศึกษา

1.1.3 การตรวจสอบกำหนดการประชุมคณะกรรมการวิชาการ โดยการสอบถามเลขานุการคณะกรรมการวิชาการในการวางแผนการนำข้อมูลเกี่ยวกับการรับนักศึกษาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการวิชาการประจำเดือนเดือนเพื่อให้แผนการดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เรียบร้อยทันเวลา และการดำเนินการถูกต้องตามระบบและการไกการรับนักศึกษา

1.1.4 การกำหนดช่วงระยะเวลาการดำเนินงานจัดทำประกาศการรับนักศึกษา และคำสั่งคณะกรรมการการดำเนินงานรับสมัครนักศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานรับสมัครนักศึกษาเป็นไปตามแผนการดำเนินงานและทันต่อการประชาสัมพันธ์การรับนักศึกษาประจำปีการศึกษา

1.2 จัดทำ (ร่าง) กำหนดการรับนักศึกษา

1.2.1 ดำเนินการตรวจสอบปฏิทินวิชาการโดยการตรวจสอบกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการดำเนินงานด้านวิชาการกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานรับนักศึกษา เนื่องด้วยการสอบคัดเลือกนักศึกษาต้องมีอาจารย์ประจำสาขาวิชาต่าง ๆ เข้ามารวมเป็นคณะกรรมการดำเนินการสอบคัดเลือกนักศึกษาและต้องใช้ห้องเรียน หรือห้องประชุมในการจัดสอบคัดเลือกนักศึกษา เพื่อไม่ให้เกิดการจัดสอบมีกำหนดการที่ตรงกับการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ผู้ปฏิบัติต้องตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยอย่างละเอียด

1.2.2 ดำเนินการตรวจสอบช่วงระยะเวลาการเปิด - ปิดภาคการศึกษาและกิจกรรมเกี่ยวกับ การเรียนการสอนหรือกิจกรรมที่สำคัญต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมงานกีฬาสีของโรงเรียน หรือ ช่วงระยะเวลาการทดสอบปลายภายในของโรงเรียน เป็นต้น ทั้งนี้แต่ละโรงเรียนอาจจะจัดกิจกรรมไม่พร้อมกันทุกโรงเรียน ผู้ปฏิบัติควรตรวจสอบช่วงระยะเวลาที่แต่ละโรงเรียนจัดกิจกรรมมากที่สุดว่าจัดในช่วงเดือนใด เพื่อลดความเสี่ยงในการจัดกิจกรรมการดำเนินงานตรงกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยการสอบถามข้อมูลจากอาจารย์ฝ่ายแนะแนว หรือข้อมูลในเว็บไซต์ของโรงเรียนต่าง ๆ หรือตรวจสอบช่วงระยะเวลาการดำเนินงานของปีที่ผ่านมา

1.2.3 ดำเนินการตรวจสอบช่วงระยะเวลาสอบวัดความรู้ขั้นพื้นฐานของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) การสอบตามระบบของส่วนกลาง ได้แก่ การจัดสอบ O-NET GAT/PAT รวมถึง

กิจกรรมเกี่ยวกับการเข้าร่วมแข่งขันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6) เช่น การเข้าร่วมงานศิลปหัตถกรรมของนักเรียนเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันงานทางด้านวิชาการ โดยการสอบถามข้อมูลจากอาจารย์ฝ่ายแนะแนว หรือข้อมูลในเว็บไซต์ของโรงเรียนต่าง ๆ หรือตรวจสอบช่วงระยะเวลา การดำเนินงานของปีที่ผ่านมา

1.2.4 ดำเนินการกำหนดรอบ หรือประเภทการเปิดรับนักศึกษาประจำปีการศึกษา เช่น ประเภทสิทธิพิเศษ ประเภทรับตรงทั่วไป โครงการเด็กดีมีที่เรียน ประเภท Portfolio ซึ่งการกำหนดรอบหรือประเภทการเปิดรับนักศึกษา ผู้ปฏิบัติต้องตรวจสอบบริบทของมหาวิทยาลัย และสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงนโยบายของผู้บริหาร เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกระบวนการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษา

1.2.5 เมื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานรับนักศึกษาเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการจัดทำ (ร่าง) กำหนดการรับนักศึกษา โดยการกำหนดระยะเวลาการรับสมัครนักศึกษาในแต่ละรอบให้เหมาะสม เพื่อให้ทันต่อการดำเนินการประชาสัมพันธ์การรับนักศึกษาและการตัดสินใจของนักเรียนที่มีความประสงค์จะเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี

1.3 ประชุมงานแนะแนวและการรับเข้านักศึกษา

ดำเนินการจัดประชุมเจ้าหน้าที่งานแนะแนวและการรับเข้านักศึกษาเพื่อชี้แจงข้อมูลรายละเอียดของการดำเนินงานในปฏิทินการรับนักศึกษา หรือ ร่วมกันตรวจสอบพร้อมทั้งการแลกเปลี่ยนเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 เสนอ (ร่าง) กำหนดการรับนักศึกษาเพื่อตรวจสอบ

ดำเนินการเสนอข้อมูล (ร่าง) กำหนดการรับนักศึกษาให้รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน งานแนะแนวและการรับเข้านักศึกษา ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลช่วงระยะเวลาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดทำ (ร่าง) กำหนดการรับนักศึกษาร่วมกับรองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 เสนอ (ร่าง) กำหนดการรับนักศึกษาเพื่อพิจารณา

ดำเนินการเสนอข้อมูล (ร่าง) กำหนดการรับนักศึกษาให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลช่วงระยะเวลาการดำเนินงาน หลังจากที่ได้รับรองจากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนได้ตรวจสอบและพิจารณาข้อมูลปฏิทินการดำเนินงานเรียบร้อยแล้ว กรณีที่มีข้อแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ปฏิบัติต้องแก้ไขปรับปรุงให้เรียบร้อยตามคำชี้แนะ หากไม่มีข้อแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง ให้ผู้ปฏิบัติจัดเตรียม (ร่าง) กำหนดการรับนักศึกษา เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม คณะกรรมการวิชาการ (กว.)

ปัญหา : 1. การดำเนินงานรับสมัครนักศึกษาก่อนกำหนดการที่เคยปฏิบัติส่งผลให้การจัดทำปฏิทินการดำเนินงานรับนักศึกษามีความผิดพลาดในบางครั้ง ทั้งนี้เกิดขึ้นจากการตรวจสอบกำหนดการจากปฏิทินล่วงหน้า ซึ่งกำหนดการสอบปลายภาคหรือสอบวัดความรู้ขั้นพื้นฐานของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) การสอบระบบของส่วนกลาง ได้แก่ การจัดสอบ O-NET GAT/PAT ยังไม่มีกำหนดการประกาศแจ้งให้ทราบ ทำให้การกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานรับเข้าศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ในบางครั้งตรงกับการจัดสอบของโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. หน่วยงานอื่น ๆ จัดกิจกรรมตรงกับงานรับเข้านักศึกษา เช่น การสอบคัดเลือกนักศึกษา การรับรายงานตัวนักศึกษา ตรงกับโครงการต่าง ๆ ทางวัฒนธรรม ประเพณี ของมหาวิทยาลัย ซึ่งงานแนะแนวและการรับเข้านักศึกษาได้วางแผนการจัดกิจกรรมการดำเนินงานตามกระบวนการรับนักศึกษาไว้ก่อนล่วงหน้าแล้ว

แนวทางการแก้ไขปัญหา : 1. เมื่อมีกิจกรรมที่สำคัญของโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย งานแนะแนวและการรับเข้านักศึกษา จึงต้องจัดทำประกาศเลื่อนกำหนดการต่าง ๆ ออกไป

2. ประชาสัมพันธ์แจ้งให้ผู้สมัครทราบอย่างละเอียดและชัดเจน ทุกช่องทาง เพื่อให้ผู้สมัครและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนกำหนดการ

ข้อเสนอแนะ : ตรวจสอบกิจกรรมกำหนดการสอบปลายภาคหรือสอบวัดความรู้ขั้นพื้นฐานของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) การสอบระบบของส่วนกลาง ได้แก่ การจัดสอบ O-NET GAT/PAT โดยการเปรียบเทียบและประมาณการจากกำหนดการเดิมของปีที่ผ่านมาเพื่อเป็นแนวทางการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานและหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมในช่วงระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการจัดกิจกรรมตรงกัน ทั้งนี้ อาจใช้วิธีการจัดทำแบบสำรวจไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำกำหนดการรับนักศึกษาในปีการศึกษาถัดไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

วิไลลักษณ์ ครุฑพาน นพดล อำนวยพรเลิศ และกนกวรรณ เชียงเงิน (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการแนะแนวศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจแนะแนวศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของด้านที่มีผลต่อการตัดสินใจจากมากไปน้อย คือ การบริการวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 57.3 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 52.0 การเงิน คิดเป็นร้อยละ 45.8 สวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 45.3 และสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 42.0 ตามลำดับ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการแนะแนวศึกษา ต่อ 5 อันดับแรก คือ มหาวิทยาลัยมีช่องทางการติดต่อสำหรับครูแนะแนวหลากหลายช่องทาง คิดเป็นร้อยละ 62.0 มหาวิทยาลัยมีโควตาพิเศษสำหรับครูแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 60.8 เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยให้ข้อมูลข่าวสารการรับสมัครรวดเร็วฉับไว คิดเป็นร้อยละ 59.8 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยลงพื้นที่ให้ความรู้ สร้างความเชื่อมั่นให้ครูแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 56.3 และการจัดให้มีการเยี่ยมชมมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 49.6 ตามลำดับ โดยบทสรุปงานวิจัยนี้จะทำให้นักเรียนรับเข้าศึกษา ทราบถึงผลต่อการตัดสินใจแนะแนวศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของครูแนะแนวระดับตอนปลาย และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมให้ทันสมัย สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายมาก ยิ่งขึ้นในอนาคต

จุฑารัตน์ สุขน้อย (2563) ได้ศึกษาการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการเรียน ผลการเรียน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความต้องการศึกษาต่อ สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศ ระดับชั้นการศึกษา ความต้องการศึกษาต่อต่างกัน ทำให้การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่างกัน

2.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแผนการเรียน ผลการเรียน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครองต่างกัน ทำให้การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาไม่ต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านเหตุผลส่วนตัว มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.2 ปัจจัยด้านโปรแกรมการศึกษา/หลักสูตร ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปฐมมา อาแว, นิยาวาเฮร์ ไพบูลย์, (2562) ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ได้ พลังค์ของมหาวิทยาลัย ปัจจัยด้านโปรแกรม/หลักสูตร และปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว ล้วนแต่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย

ณัชชา สุวรรณวงศ์, (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา (ระบบโควตา) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาพรวมโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ

ธนวรรณ รักอู่, (2557) ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีของนักศึกษาภาคปกติ ผลการวิจัยพบว่า ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ได้รับความเชื่อมั่นและความไว้วางใจมากที่สุด รองลงมาคือ มีความคาดหวังว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้วทำให้มีความรู้ความสามารถ และมหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

รัชณีย์ เจริญนนท์ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการสนทนากลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 9 รูป/คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ 3 ส่วน งานในวิทยาเขต จำนวน 3 รูป และอาจารย์ประจำคณะในวิทยาเขต จำนวน 3 รูป/คน ผู้อำนวยการส่วนงานในวิทยาเขตจำนวน 3 คน สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนารูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดนั้น ปัจจัยในด้านการบริการวิชาการมีผลต่อการแนะแนวศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของครู/อาจารย์แนะแนวมากที่สุด ซึ่งทางด้านของผู้บริหารโรงเรียนและครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สะท้อนความคิดเห็นดังกล่าว โดยระบุว่า...

“ปัจจัยในด้านการบริการวิชาการมีผลต่อการแนะแนวศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของครูหรืออาจารย์แนะแนวมากที่สุดนั้น คือ มหาวิทยาลัยมีช่องทางการติดต่อสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนวหลากหลายช่องทาง และมหาวิทยาลัยมีโควตาพิเศษสำหรับครูหรืออาจารย์แนะแนว ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยให้ข้อมูลข่าวสารการรับสมัคร / รวดเร็ว ฉับไว” (การสัมภาษณ์: ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา, 15 ตุลาคม 2564)

ซึ่งสอดคล้องกับทางด้านของอาจารย์ประจำคณะในวิทยาเขต ที่ได้สะท้อนความ คิดเห็นดังกล่าว โดยระบุว่า....

“ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรลงพื้นที่ให้ความรู้ สร้างความเชื่อมั่นให้ครูแนะแนว และการจัดให้มีการเยี่ยมชมมหาวิทยาลัย จะช่วยสะท้อนให้เห็นความต้องการด้านบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยที่มีหลายช่องทางในการติดต่อสื่อสาร พร้อมให้ข้อมูลข่าวสารหลักสูตรที่มีความถูกต้อง รวดเร็ว สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูแนะแนวที่จะนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนในการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไปได้ ” (การสัมภาษณ์, อาจารย์ประจำคณะในวิทยาเขต, 19 ตุลาคม 2564)

ทั้งนี้ ทางด้านของผู้อำนวยการส่วนงานในวิทยาเขต ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยในด้านการบริการวิชาการที่มีผลต่อการแนะแนวศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของครูแนะแนว ซึ่งทางด้านของผู้อำนวยการส่วนงานในวิทยาเขต ได้สะท้อนความคิดเห็นดังกล่าว โดยระบุว่า....

“การบริการวิชาการที่มีผลต่อการแนะแนวศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของครูแนะแนวที่จะส่งผลต่อการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนวจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ มีทั้งความรู้และทักษะที่เหมาะสมและมีการจัดดำเนินการแนะแนวอย่างมีระบบ และสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือผู้ทำงานด้านการแนะแนวจะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นประชาธิปไตยเป็นผู้ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และจะต้องเป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศรอย่างหนึ่ง” (การสัมภาษณ์, ผู้อำนวยการส่วนงานในวิทยาเขต, 20 ตุลาคม 2564)

ดังนั้น ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ จะพบว่าการแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองรวมทั้งเข้าใจสภาพแวดล้อมที่ตนอยู่ พร้อมทั้งสามารถพัฒนาตนเอง แก้ปัญหาเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งปฏิบัติตนให้เต็มศักยภาพเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การแนะแนวจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์มากยิ่งขึ้นในสังคมปัจจุบัน มีทั้งปัญหาในการศึกษาเล่าเรียน ปัญหาในการศึกษาต่อในอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการประกอบอาชีพตลอดจนปัญหาส่วนตัวของนักเรียน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การบริการแนะแนวจึงมีความสำคัญและจำเป็นในการช่วยเหลือให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขอบข่ายของการจัดบริการแนะแนวคือ การแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance) เป็นการแนะแนวนักเรียนด้านที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในสถานศึกษาปัจจุบันที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ขณะนั้น รวมทั้งการแนะแนวการศึกษาต่อและอาชีพ (Vocational Guidance) เป็นการแนะแนวนักเรียนเกี่ยวกับการศึกษาต่อและการเตรียมตัวประกอบอาชีพ หลังจากที่นักเรียนเรียนจบการศึกษา ตลอดจนการแนะแนวส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Guidance) เป็นการแนะแนวนักเรียนที่จะช่วยให้มีชีวิตการเป็นอยู่ที่มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีอารมณ์มั่นคง ที่สำคัญคือกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ของการแนะแนวการศึกษาต่อ ที่จะต้องมีการติดตามผลเป็นการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวที่ทางมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการไปแล้ว ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการติดตามผล จะนำไปใช้ในการปรับปรุงงานแนะแนวของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาและครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งนักวิจัย จำนวน 5 รูป/คน สะท้อนจากแบบประเมินคุณภาพรูปแบบ เรื่อง การพัฒนารูปแบบแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร ซึ่งทางด้านของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้สะท้อนความ

คิดเห็นดังกล่าวในด้านของกระบวนการ/วิธีการดำเนินงานของการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยระบุว่า....

“กระบวนการและวิธีการดำเนินงานของการแนะแนวการศึกษาต่อระดับ ปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยนั้น พบว่ามีกระบวนการและวิธีการดำเนินงานของการแนะแนวอย่างเป็นระบบ ซึ่งสังเกตได้จากการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีจะเริ่มตั้งแต่วันแรกของการตัดสินใจของนักศึกษา มาจนถึงการที่เข้าสู่สถานศึกษา และดำเนินไปจนถึงการสิ้นสุดการเรียนเพื่อไปประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อในระดับสูงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการและวิธีการดำเนินงานของการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ” (การสัมภาษณ์, ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 25 ตุลาคม 2564)

ซึ่งสอดคล้องกับทางด้านของผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้สะท้อนความคิดเห็นดังกล่าว โดยระบุว่า....

“กระบวนการและวิธีการดำเนินงานของการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยนั้น พบว่ามีกระบวนการและวิธีการดำเนินงานของการแนะแนวอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 2 ประการด้วยกัน ประการแรกคือกิจกรรมช่วยเหลือ นักศึกษาด้านการเรียน ซึ่งคือการให้ข้อเสนอแนะทางการเรียนการศึกษาต่อ การทำงานเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน การติดต่อขอรับทุนทางการศึกษาวารสารและหนังสือทางราชการแนะแนวทางการศึกษา ประการที่สองคือการช่วยเหลือนักศึกษาด้านการปรับตัว ส่งเสริมทางด้านสติปัญญา ตลอดจนความเข้าใจในเรื่องความสามารถของตนเองให้สามารถตัดสินใจเพื่อบ่มความสำเร็จทางด้านการศึกษา ความสามารถทั่วไป ความถนัดเฉพาะ ค่านิยม การค้นหาข้อมูลส่วนบุคคลและนักศึกษาที่มีแนวโน้มของความเคลื่อนไหวด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์” (การสัมภาษณ์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา, 28 ตุลาคม 2564)

ทั้งนี้ ทางด้านของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้สะท้อนความคิดเห็น ดังกล่าวในด้านของกระบวนการ/วิธีการดำเนินงานของการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยระบุว่า....

“กระบวนการและวิธีการดำเนินงานของการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยนั้น พบว่ามี วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน นั่นก็คือเพื่อช่วยให้นักศึกษาได้รับข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนและสามารถเข้าใจคุณสมบัติของบุคคลที่จะศึกษาต่อ รวมไปถึงเพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเรียนในแต่ละสาขาวิชา และวางแผนทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งนั่นถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงกระบวนการและวิธีการดำเนินงานของการแนะแนว การศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ” (การสัมภาษณ์, ครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา, 29 ตุลาคม 2564)

ทั้งนี้ ทางด้านของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้สะท้อนความคิดเห็นดังกล่าวในด้านของความโดดเด่นของรูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยระบุว่า....

“ความโดดเด่นของรูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความโดดเด่น ทางด้านวัตถุประสงค์การแนะแนวที่เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้รับข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนและสามารถเข้าใจคุณสมบัติของบุคคลที่จะ

ศึกษาต่อ และเพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตนเองให้เข้ากับการเรียนในแต่ละสาขาวิชา และวางแผนทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม” (การสัมภาษณ์, ครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา, 29 ตุลาคม 2564)

ทั้งนี้ ทางด้านของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้สะท้อนความคิดเห็น ดังกล่าวในด้านของปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยระบุว่า....

“ปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดนั้น เล็งเห็น ความสำคัญของการแนะแนวการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายงานตั้งแต่การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน การฝึกทักษะหรือเทคนิคการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การวางแผนการเรียนที่ดี การรู้ช่องทางการศึกษาและการเลือกทางศึกษาต่อ ตลอดทั้งการสร้างนิสัยเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วย” (การสัมภาษณ์, ครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา, 29 ตุลาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาและครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งนักวิจัย จำนวน 5 รูป/คน สะท้อนจากแบบประเมินคุณภาพรูปแบบ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ร้อยเอ็ด พบว่ารูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก และการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้วย ยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงพอสรุปผลการวิจัยได้ว่า การพัฒนารูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด การแนะแนวการศึกษาต่อถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานแนะแนว เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถแก้ปัญหาหรือตัดสินใจได้ถูกต้อง สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มความสามารถทุกด้าน และยังสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งการแนะแนวการศึกษาต่อเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล การแนะแนวการศึกษาต่อจึงควรแนะแนวในเรื่องสถานที่เรียน เรื่องการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อ และการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในโรงเรียน

การแนะแนวจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะจัดให้บริการแก่นักเรียนในโรงเรียน เพราะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีโครงสร้างหลักสูตร ประกอบกับสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านของการพัฒนาและการเสื่อมถอย มีปัญหาต่าง ๆ มากมายเกิดขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนปัญหาการปรับตัวของบุคคล ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการแนะแนวการศึกษาต่อให้กับนักเรียนที่จะตัดสินใจศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีการเรียน การศึกษา ค้นคว้าความรู้เพิ่ม รู้จักหลักเกณฑ์ในการเลือกวิชาเรียนหรือโปรแกรมการเรียนให้สอดคล้องกับความสามารถช่วยให้สามารถวางแผนด้านการศึกษาต่อในอนาคตได้ รู้แนวทางในการเลือกสถานที่เรียนต่อ รู้วิธีที่จะเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้าสถานศึกษาต่อ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตภายในสถานศึกษาได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Document Research) และการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการให้ข้อมูลโดยตรงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ โดยดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนากระบวนการแนะแนวและดำเนินการสังเคราะห์ได้ข้อมูลจัดทำเป็นสารสนเทศ และเก็บข้อมูลหลังจากได้รับการพัฒนามาสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนของนักเรียน ครูแนะแนว และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การหาความเที่ยง (validity) และ ความเชื่อมั่น (reliability) โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

1.แบบสอบถามการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ลักษณะของคำถามเป็นประเภทเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ลักษณะของคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนด้านความพึงพอใจ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535 หน้า 22 - 24) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ลักษณะของคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนด้านความพึงพอใจ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535 หน้า 22 - 24) ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา ลักษณะของคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนด้านความพึงพอใจ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535 หน้า 22 - 24) ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในหัวข้อการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์ ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้วิจัย โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.ศึกษาข้อมูลและวิธีการสร้างแบบสอบถามการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยดำเนินการสร้างแบบสอบถามการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และนำเสนอต่อผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัยเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

2.นำแบบสอบถามการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ผ่านผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัยแล้วไปเก็บข้อมูลกับครูแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลวิจัย จากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 50 คน และตรวจสอบข้อมูลเพื่อประเมินผลความคิดเห็นเพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ดังนี้

ค่าร้อยละ

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยหรือตัวกลางเลขคณิต
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
N แทน จำนวนคนทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง “การพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์” ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้การหาค่าเฉลี่ยร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 25 ฉบับ ผู้วิจัยได้จำแนกความถี่และค่าร้อยละ ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ สถานภาพ อายุ

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน 25 คน	ร้อยละ
เพศ		
1.1 ชาย	7	28.0
1.2 หญิง	18	72.0
รวม	25	100.00
ประเภท		
2.1 นักเรียน	6	24.0
2.2 ผู้ปกครอง	4	16.0
2.3 ครูแนะแนว	10	40.0
2.4 เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ	5	20.0
รวม	25	100.00
ช่วงอายุ		
3.1 อายุ 15 – 20 ปี	6	24.0
3.2 อายุ 21 – 25 ปี	2	8.0
3.3 อายุ 26 – 30 ปี	7	28.0
3.4 อายุ 31 ปี ขึ้นไป	10	40.0
รวม	25	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า สถานภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่ตอบแบบสอบถาม สามารถจำแนกออกเป็น ดังนี้

1. จำแนกตามเพศที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 เพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0

2. จำแนกตามประเภทส่วนใหญ่เป็นครูแนะแนว จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 นักเรียน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 และผู้ปกครอง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0

3. จำแนกตามอายุส่วนใหญ่มีอายุ 31 ปี ขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 อายุระหว่าง 26 – 30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 อายุระหว่าง 15 – 20 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 และอายุระหว่าง 21 – 25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเรื่อง : การพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยการประเมินความคิดเห็นของการเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมด้านต่าง ๆ

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ
การเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์เชิงรุก		
1.ท่านได้รับข้อมูลการศึกษาต่อผ่านสื่อออนไลน์ (FB, TikTok, Line) อย่างสม่ำเสมอ	4.20	84.00
2.ข้อมูลการแนะแนวมีความทันสมัยและน่าสนใจ (เช่น อินโฟกราฟิก, วิดีโอสั้น)	4.24	84.80
3.รูปแบบการแนะแนวมีความหลากหลาย (เช่น Roadshow, รุ่นพี่เล่าประสบการณ์)	4.16	83.20
4.ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูลเกณฑ์การรับสมัครได้ง่าย ไม่ซับซ้อน	4.40	88.00
รวม	4.25	85.00

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยการประเมินความคิดเห็นของความต้องการและความคาดหวังต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมด้านต่าง ๆ

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	
	$\bar{X}$	ร้อยละ
ความต้องการและความคาดหวังต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		
1.การจัด Workshop ให้เด็กทดลองเรียนจริง (Open House สัญจร)	4.28	85.60
2.การจัดทำอินโฟกราฟิกสรุป “อาชีพหลังเรียนจบ” ที่ชัดเจน	4.16	83.20
3.การจัดอบรมเสริมทักษะใหม่ ๆ ให้แก่ครูแนะแนวโดยตรง	4.12	82.40
4.การส่งสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบดิจิทัลให้ครูแนะแนวทาง Line / Facebook	4.52	90.40
รวม	4.27	85.40

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยการประเมินความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมด้านต่าง ๆ

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	
	$\bar{X}$	ร้อยละ
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา		
1.ชื่อเสียงของคณะ/มหาวิทยาลัย	4.28	85.60
2.หลักสูตรมีความทันสมัย/ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน	4.16	83.20
3.สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.44	88.80
4.กิจกรรมเสริมหลักสูตรและโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศ	4.28	85.60
รวม	4.29	85.80

จากตารางที่ 2 – 4 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณาเป็นความคิดเห็นพบว่า มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) ความคิดเห็นต่อความต้องการและความคาดหวังต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ($\bar{X} = 4.27$) และความคิดเห็นต่อการเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ($\bar{X} = 4.25$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นต่อการส่งสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบดิจิทัลให้ครูแนะแนวทาง Line / Facebook อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา ($\bar{X} = 4.44$) สามารถเข้าถึงข้อมูลเกณฑ์การรับสมัครได้ง่าย ไม่ซับซ้อน ($\bar{X} = 4.40$) มีความต้องการการจัด Workshop ให้เด็กทดลองเรียนจริง

(Open House สัณจร) ($\bar{X} = 4.28$) กิจกรรมเสริมหลักสูตรและโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา ($\bar{X} = 4.28$) ชื่อเสียงของคณะ/มหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา ($\bar{X} = 4.28$) การเข้าถึงข้อมูลการแนะแนวมีความทันสมัยและน่าสนใจ เช่น อินโฟกราฟิก, วิดีโอสั้น ($\bar{X} = 4.24$) ได้รับข้อมูลการศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ (FB, TikTok, Line) อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.20$) มีการเข้าถึงรูปแบบการแนะแนวมีความหลากหลาย เช่น Roadshow, รุ่นพี่เล่าประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.16$) ต้องการให้คณะฯ จัดทำอินโฟกราฟิกสรุป “อาชีพหลังเรียนจบ” ที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.16$) หลักสูตรมีความทันสมัย/ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ($\bar{X} = 4.16$) ต้องการให้คณะฯ การจัดอบรมเสริมทักษะใหม่ ๆ ให้แก่ครูแนะแนวโดยตรง ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาการพัฒนาระบบการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

วิธีการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Document Research) และการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการให้ข้อมูลโดยตรงของกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการวิเคราะห์ความคิดเห็นและความต้องการ แลพบดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลจัดทำเป็นสารสนเทศและเผยแพร่ และเก็บข้อมูลที่ได้รับการพัฒนามาสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลและสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาระบบการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบความคิดเห็นนำเสนอต่อผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยเพื่อพิจารณาความเหมาะสม หลังจากนั้น นำแบบสำรวจความคิดเห็นที่ดำเนินการปรับปรุงไปศึกษากลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ แล้วพิจารณาผลที่ได้เพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage) ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบศึกษาความคิดเห็นในการพัฒนาระบบการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการแนะแนว จำนวน 50 ฉบับ และจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 25 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำแนกตามเพศ สถานภาพ และอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งเป็นเพศหญิง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 เพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ตามลำดับ จำแนกตามสถานภาพส่วนใหญ่เป็นครูแนะแนว จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 นักเรียน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 และผู้ปกครอง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และจำแนกตามอายุส่วนใหญ่มีอายุ 31 ปี ขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 อายุระหว่าง 26 – 30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 อายุระหว่าง 15 – 20 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 และอายุระหว่าง 21 – 25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเรื่อง : การพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือความต้องการและความคาดหวังต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และการเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการส่งสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบดิจิทัลให้ครูแนะแนวทาง Line / Facebook อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา, สามารถเข้าถึงข้อมูลเกณฑ์การรับสมัครได้ง่าย ไม่ซับซ้อน, มีความต้องการการจัด Workshop ให้เด็กทดลองเรียนจริง (Open House สัญจร), กิจกรรมเสริมหลักสูตรและโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา, ชื่อเสียงของคณะ/มหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา, การเข้าถึงข้อมูลการแนะแนวมีความทันสมัยและน่าสนใจ (เช่น อินโฟกราฟิก, วิดีโอสั้น), ได้รับข้อมูลการศึกษาต่อผ่านสื่อออนไลน์ (FB, TikTok, Line) อย่างสม่ำเสมอ, มีการเข้าถึงรูปแบบการแนะแนวมีความหลากหลาย เช่น Roadshow, รุ่นพี่เล่าประสบการณ์, ต้องการให้คณะฯ จัดทำอินโฟกราฟิกสรุป “อาชีพหลังเรียนจบ” ที่ชัดเจน, หลักสูตรมีความทันสมัย/ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน, ต้องการให้คณะฯ การจัดอบรมเสริมทักษะใหม่ ๆ ให้แก่ครูแนะแนวโดยตรง โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อยตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการดำเนินการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์” จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การดำเนินการพัฒนากระบวนการแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการแนะแนว พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (งานแนะแนว) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบดิจิทัลให้ครูแนะแนวทาง Line / Facebook มากที่สุด ดังนั้นคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจง่าย เน้นความเร็ว (วิดีโอสั้น/Infographic) ทันสมัย และเป็นปัจจุบันเพื่อส่งข้อมูลประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัลให้ครูแนะแนว Line, Facebook, TikTok อย่างสม่ำเสมอ และ มีความต้องการการจัด Workshop ให้เด็กทดลองเรียนจริง (Open House สัญจร) จัดทำอินโฟกราฟิกสรุป “อาชีพหลังเรียนจบ” ที่ชัดเจน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้บุคลากร/เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในรูปแบบการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ โดยจัดให้มีการอบรมการออกแบบสื่อ กิจกรรมอบรมเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ มากขึ้น และจัด Roadshow ควบคู่กับการให้รุ่นพี่ทำ Content ลง TikTok เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. มีการเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ง่าย
2. ความต้องการและความคาดหวังต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 - 2.1 อยากให้มีการจัดกิจกรรม Open house แนะนำสาขาวิชา หรือกิจกรรมในรูปแบบอื่นที่สามารถนำเสนอหลักสูตรได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแปลกใหม่
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา
 - 3.1 สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยและความต้อยอดของการเข้ารับการศึกษในการหาทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ขาดรายได้
4. ท่านอยากให้กระบวนการแนะแนวปรับปรุงในเรื่องใดมากที่สุด เพื่อให้ตอบโจทย์การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ
 - 4.1 ควรมีการแนะแนวโดยมีตัวแทนรุ่นพี่ศิษย์เก่าเล่าถึงสิ่งที่ประสบความสำเร็จในอนาคต
 - 4.2 ควรมีการสนับสนุนในเรื่องการหาทุนการศึกษา
 - 4.3 ควรให้การแนะแนวเป็นการแนะแนวแบบที่อาจารย์แต่ละสาขาได้ออกไปแนะแนว หรือจัดกิจกรรมกับเด็กนักเรียนมากกว่าการพูดหรือบรรยายข้อมูล เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นภาพมากขึ้น
5. หัวข้อหรือทักษะที่นักเรียนในโรงเรียนของท่านสนใจเป็นพิเศษ

ควรมีกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ ภาษาจีน กฎหมายขั้นพื้นฐานการพัฒนาชุมชน และจิตวิทยา เพื่อลงพื้นที่ภายในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัย ทำให้นักเรียนได้มองเห็นภาพ และเป็นการประชาสัมพันธ์หลักสูตรไปในตัว
6. สิ่งที่ยากให้คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปรับปรุงมากที่สุดในการแนะแนวครั้งถัดไป
 - 6.1 ควรมีอาจารย์ประจำสาขาเข้าร่วมแนะแนวการศึกษา เพื่อเพิ่มการอยากเข้าไปเรียนของนักเรียนที่ได้รับฟังการแนะแนว

บรรณานุกรม

- กฤตวรรณ คำสม,เอกสารประกอบการสอนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู, อุตรธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี,2557.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว, กรุงเทพมหานคร :สภาลาดพร้าว, 2546.
- กันยา สุวรรณแสง, จิตวิทยาทั่วไป, กรุงเทพมหานคร : บริษัทบำรุงสาส์น, 2532.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คู่มือฝึกอบรมแนะแนว, กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- จรรยา สุวรรณทัต, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตวิทยา, เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาทั่วไป, นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.
- จุฑารัตน์ สุขน้อย (2563). การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา. สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัชชา สุวรรณวงศ์, (2560).ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ระบบโคตา).งานบริหารงานทั่วไป สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชวนพิศ ทองทวี, จิตวิทยาการศึกษา, มหาสารคาม : วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2522.
- เดโช สอนานนท์, จิตวิทยาสำหรับครูและผู้อุปการ, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,2528.
- ธนวรรณ รักอยู่, (2557). การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีของนักศึกษาภาคปกติ. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- นฤมล เนตรวิเชียร (2560). การพัฒนารูปแบบการให้บริการวิชาการผ่านระบบสารสนเทศออนไลน์ .รายงานการวิจัย.ชลบุรี มหาวิทยาลัยบูรพา
- นิตย บุนหามงคล, จิตวิทยาเบื้องต้น, ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537.
- ปฐมา อาแว, นิยาอาแซ ไพบุลย์. (2562). การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2562. รายงานวิจัย. กองแผนงานวิทยาเขตปัตตานี. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- พนม ลัมอารีย์, การแนะแนวเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2548.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น,จิตวิทยา, ขอนแก่น : ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- รัชณีย์ เจริญนนท์ (2566).การพัฒนารูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตร้อยเอ็ด.วารสารวิชาการ มจร.บุรีรัมย์ .ปีที่ 8 ฉบับที่ 2(2566) พฤษภาคม-สิงหาคม
- วิไลลักษณ์ ครุฑปาน นพดล อำนาจพรเลิศ และกนกวรรณ เชื้อเงิน (2565).ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแนะแนวศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย, มหาวิทยาลัยพะเยา

- วิรุฬห์ บุญสมบัติ, การศึกษาธรรมชาติวิทยา : ธรรมชาติวิทยา, กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- วงศ์พัทตร์ ภูพันธ์ศรี และ ศิรินันท์ ดำรงผล, จิตวิทยาพัฒนาการและการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530.
- วัชร ทรัพย์มี, การแนะแนวในโรงเรียน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- _____, ทฤษฎีให้บริการปรึกษา, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- วัฒนา พิชราวณิช, จิตวิทยาการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : หจก.ชนะการพิมพ์, 2526.
- ศรีวรรณ จันทวงศ์, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, อุดรธานี : สยามการพิมพ์, 2549.
- สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, มาตรฐานวิชาชีพครูจิตวิทยาแนะแนว, ครูจิตวิทยาแนะแนวระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2549.
- สุชา จันทน์เอม, สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาในห้องเรียน, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2523.
- อนันต์ อนันตรังสี, หลักการแนะแนว, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2521
- อุบลรัตน์ เพ็งสสิต, จิตวิทยาพัฒนาการ, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.
- Atkinson, R.L, Athinson, R.C and Hilgard E. R. Introduction to Psychology, New York: Harcourt Brace Javanovick, octal.
- Baron, Robert A, Psychology: The Essential Science, Boston: Allyn and acon,1983.
- _____, Psychology, Boston: Allyn and Bacon, 1992.
- Cronbach, Lee J, Essentials of Psychological Testing, 5th ed. New York : Harper&ROW,1990.
- Feldman, R,S, Essentials of Understand Psychology, New York : Mc Graw Hill, 1994.
- Johnston, Joni E, The complete Idiot's Guide to Psychology, Indianapolis: Mac millon U.SA., Inc.,2000.
- Krejcie,R.V. and Morgan,D.W. “Determining sample size for research activities”, Educational and Measurement, 1974.
- Hilgard, E,R, Introduction to Psychology, New York: Harcourt, Brace and World Inc, 1962
- Martin, M.W. Psychology. 2nd ed. Fort Worth: Harcourt Brace, 1995.
- Smith, Glenn E, Organization and Administration of Guidance Services, New York: McGraw-Hill Book company, 1955.

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ-นามสกุล นางสาวจารุวรรณ กองสี
Miss Jaruwan Kongsee
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
1-6799-00316-95-5
3. ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการศึกษา
4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก
สำนักงานคณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ฝ่ายวิชาการ) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
83 หมู่ 11 ตำบลสะเตียง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
67000 โทรศัพท์ 056-717137 ต่อ 8523
E-mail: jaruwan.kon@pcru.ac.th
5. ประวัติการศึกษา
ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (คณิตศาสตร์)
มหาวิทยาลัยนเรศวร